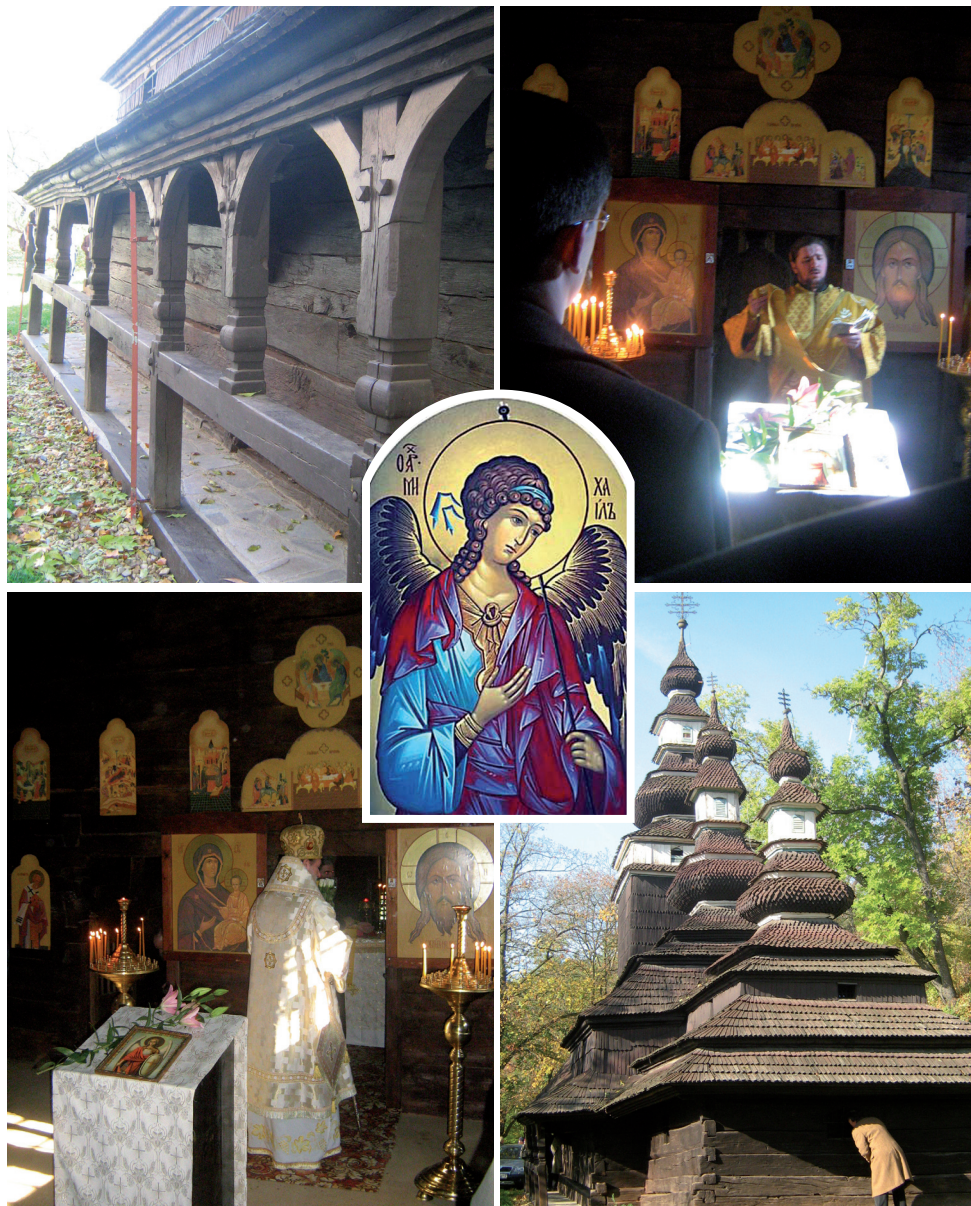

HLAS PRAVOSLAVÍ

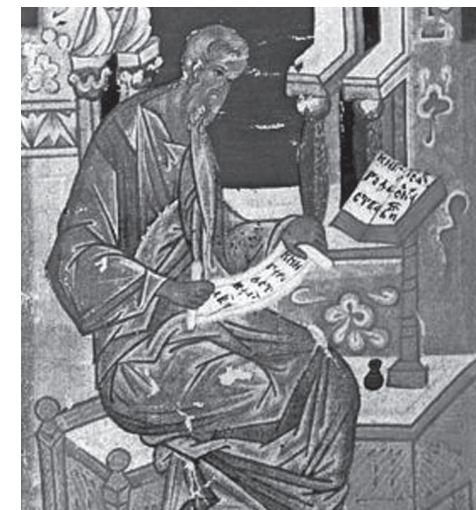

**DOGMATIKA: AKTUÁLNOST PRAVOSLAVNÉHO UČENÍ O VÁŠNÍCH
PRAVOSLAVÍ NA KYPRU /KYPERSKÝ MONASTÝR MACHERA
ANTONIJ SUOŽSKIJ: O MODLITĚ – NEPŘÍTOMNOST BOHA
ANASTASIOS, ARCIBISKUP TYRANSKÝ A CELÉ ALBÁNIE: O MISII
O KAPLANSKÉ SLUŽBĚ V NEMOCNICÍCH
ZPRÁVY Z DOMOVA I ZE ZAHRANIČÍ a mnohé další**

18. října vladyka metropolita Kryštof slavnostně posvětil po generální opravě interiér chrámu sv. Michala v Kinských sadech v Praze, což natočila i Česká televize a uvedl Křesťanský magazín 2. listopadu 2008. Podrobněji o svátku sv. archanděla Michaela čtěte na s. 48

Milí čtenáři,
v době, kdy se v ulicích objevují první rozzářené hvězdy a vánoční výzdoba, lehce podléháme nákapní mánií a uklízecí horečce. Nechali jsme si vnutit obraz Betlémské hvězdy a Santa Klausů a celé to šílenství, které nemá za cíl nic jiného než zvýšit obrátky prodeje čehokoliv na maximum. Hlavně ať jsou vysoké tržby. Jako kdyby to byla ta nejvyšší meta, ke které má člověk směřovat! Nyní však více než kdy jindy čteme, že jsme se ocitli uprostřed finanční krize a ta prameni především z toho, že jsme „začali žít na dluh“. Ale přemýšlíme, my křesťané, někdy také o našich dlužích k Pánu Bohu? Proč jsme vůbec dopustili, aby majoritní společnost začala slučovat Ježíška se Santa Klausem? Říkáme si, že nás se to netýká. Slavíme Vánoce. Ale co děláme ve skutečnosti? Pachtíme se, honíme, chceme cosi „stihnout“, cosi co se zdá být životně důležité – a přitom zapomináme na to nejdůležitější. Na modlitbu, na díkyvdání, na vlastní usebrání a misii, na zamýšlení nad tím, jak my sami bychom měli obdarovat Boha za všechno, co nám On s velkou láskou dává... a tak věřím, že vás v postním čase

**SV. MATOUŠ – APOŠTOL EVANGELISTA
svátek 16./29.11**

duchovně posílí myšlenky našich archijerejů a teologů, bratrů a sester, které jsme pro vás vybrali v tomto čísle.

S láskou v Kristu
Maria

Z OBSAHU

POSELSTVÍ POSVÁTNÉHO SYNODU	Zprávy ze světa	26
k 90. výročí vyhlášení ČSR.....	Slovensko	29
TEOLOGIE	EKOLOGIE.....	0
O vášních II.	Ekonomika versus ekologie?	
Pavel Milko	Roman Juriga	
DUCHOVNÍ ČTENÍ	MEDIA	
Aj a Gibeón	Film ve znamení ryby.....	32
arcibiskup Simeon	ZAMYŠLENÍ	
O nepřítomnosti Boha	Misie – každodenní úkol	4
metropolita Antonij Surožskij	Anastasios, arcibiskup tyranský a celé Albánie	
Novodobý šamanismus IX.	AKTUÁLNĚ	
o. Jan Týmal	O misijní úloze jazyka	6
Svět ikon – jiná perspektiva	Eva Šuvarská	
HISTORIE	PRAVOSLAVNÁ MLÁDEŽ	38
Pravoslavlí na Kypru	TÉMA	
Svatava Maria Kabošová	Kaplanská služba v nemocnici.....	40
ZÁPISNÍK Z CEST	ZE ŽIVOTA EPARCHIÍ	43
Machera	Z PROGRAMU METROPOLITY	48
PRAVOSLAVÍ VE SVĚTĚ	Přehled archijerejských bohoslužeb	

POSELSTVÍ POSVÁTNÉHO SYNODU

Poselství Posvátného synodu Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku u příležitosti 90. výročí vyhlášení Československé republiky – obnovení svobodného společného státu Čechů a Slováků.

PŘÍMÝ PŘENOS ČESKÉ TELEVIZE Z HORY ŘÍPU V DEN STÁTNÍHO SVÁTKU 28. ŘÍJNA 2008.

Důstojní otcové, bratři a sestry, dne 28. října jsme s velkou pokorou děkovali všemohoucímu Bohu za jeho lásku a milost, kterou nám prokázal, když svojí prozřetelností, po téměř tisícileté nadvládě jiných mocností, dovedl naše národy k národní a duchovní svobodě.

Celé jedno tisíciletí jsme byli v područí cizích mocností, které různými způsoby usilovaly o naši asimilaci a zánik naší národní kulturní a duchovní identity. Pravoslaví v cyrilometodějské tradici bylo silným prvkem, který nám pomáhal odolávat mocenskému úsilí o nadvládu nad našimi národy.

Rakousko-uherská monarchie potřebovala srbský národ při své obraně v boji proti Osmanské říši, proto musela ve svém impériu z politických příčin oficiálně počítat s pravoslavnou církví. V roce 1727 rakousko-uherský panovník Karel

VI. udělil nejvyššímu představiteli Srbské pravoslavné církve metropolitovi Mojsějovi tento titul: „Mojsěj Petrovič, prvý, Boží milostí arcibiskup a metropolita Bělehradský, Srbska, Uher, Slavonka, Chorvatska, Srému, Banátu temešvárského a království Vlašského a rádce Jeho Nejjasnějšího Veličenstva“. Metropolita mohl používat i kratší titul „arcibiskup a metropolita Bělehradský a celého křesťanstva pod nadvládou Jeho Jasnosti císaře římského“. Podle toho je vidět, že pravoslavní věřící v Uhrách, včetně Slovenska, byli církevně-právně součástí Srbské pravoslavné církve.

Ale přesto neměla Pravoslavná církev v Rakousko-Uhersku náležitou svobodu. Tehdejší státní moc usilovala o to, aby pravoslaví bylo výlučně záležitostí srbského národa. Proto byla zaváděna unie s katolickou církví a stavěny další adminis-

trativní překážky, aby pravoslavní věřící v Rakousko-Uhersku – Slováci, Rumuni, Češi, Rusíni – neměli podmínky pro společný život a nemohli zakládat církevní obce.

Návratu našich národů do pravoslavné církve pomohla činnost hnutí Slovanské vzájemnosti, v jejímž čele stáli tak významní lidé jako František Palacký, František Ladislav Čelakovský, Josef Dobrovský. Na Slovensku pak Ludovít Štúr, Michal Miroslav Hodža, Jozef Miloslav Hurban a další. Toto hnutí vyvolalo silnou aktivitu tehdejší rakousko-uherské vlády proti pravoslaví. Administrativní a legislativní cestou byly vytvářeny velké překážky, aby národy žijící na území Čech, Slovenska a Podkarpatské Rusi nemohly být v jednotě se Srbskou pravoslavnou církví. O tom svědčí i marmarosihoťské soudní procesy, ve kterých roku 1914 bylo spolu s Alexejem Kabaľukem odsouzeno 94 pravoslavných věřících. V souvislosti s obnovou pravoslaví byli pronásledováni pravoslavní věřící v Ize na Podkarpatské Rusi, v Becherově v okrese Bardějov i jinde. Pravoslavný duchovní Maxim Sandovič, který působil v okolí Gorlic a na severovýchodním Slovensku, byl souzen a bez řádného odsouzení popraven.

Pádem Rakousko-Uherska a vznikem první Československé republiky získaly naše národy i možnost svobodně se vrátit k pravoslaví. V období deseti let bylo na území nově vytvořeného Československa, i když v těžkých ekonomických podmínkách, vybudováno okolo 100 pravoslavných chrámů, byly založeny 2 eparchie: česko-moravská a mukačevsko-prešovská. Podle oficiální statistiky z roku 1929 se k Pravoslavné církvi v Československu hlásilo 129 tisíc věřících. Dynamický rozvoj pravoslaví přerušila II. světová válka, ve které byl popraven český a moravsko-slezský biskup Gorazd. Církev v protektorátu Čechy a Morava byla zakázána a její majetek zkonfiskován ve prospěch Německé říše. Na území Slovenska měla v té době pravoslavná církev více než 9 tisíc věřících. Byla však jen trpěná, a proto byla pod stálým dohledem policie, jak o tom svědčí archivní záznamy. Nejvýstižnější o tom hovoří Medzilaborecké memorandum.

Po ukončení II. světové války dostala pravoslavná církev na území poválečného Československa konečně svobodu a mohla se všestranně rozvíjet. Její sepětí s lidem a pronásledování fašisty za II. světové války jí vyneslo ještě větší úctu. To využila tehdejší státní moc, která pomocí pravoslaví chtěla prosadit svoje politické a mocenské zájmy proti řeckokatolické církvi, bez ohledu na to, že totéž politické zřízení v Sovětském svazu plnilo pracovní gulagy pravoslavnými věřícími.

Politicko-sociální přeměny roku 1989 otevřely novou kapitolu života naší společnosti a v ní i pravoslavným věřícím. Pravoslavní věřící v českých zemích i na Slovensku, pokračovatelé cyrilometodějské tradice, věrně zůstali v kanonické jednotě na území dvou rozdělených států jako Pravoslavná církev v českých zemích a na Slovensku.

Každodenní zkušenost života církve nás vyzývá k duchovní aktivitě v zápase s pokušením, které přináší konzumní společnost. Je třeba si uvědomit, že nic tak neoslabuje duchovní život, svědectví a sílu církve jako konzum, který dezorientuje člověka a předkládá mu falešné hodnoty.

Naše národy, které se nacházejí ve společné Evropě, si musí být vědomy, že k zachování identity je prvořadá láska k duchovní a národní tradici. Tyto tradice pomohly přežít našim národům celé jedno tisíciletí.

Pravoslavná církev ve sjednocené Evropě má velké poslání, a to žít v Kristu a srozumitelně odpovídat na otázky kladené současnou dobou tak, aby dvoutisíciletá tradice právě Kristovy církve byla přístupná každému. Prosíme trojediného Boha, aby žehnal naší práci, abychom v každé době mohli svědčit a žít v jeho pravdě.

Kristus uprostřed nás!

KRYŠTÓF, ARCIBISKUP PRAŽSKÝ,
METROPOLITA ČESKÝCH ZEMÍ A SLOVENSKA

JÁN, ARCIBISKUP PREŠOVSKÝ A SLOVENSKA

SIMEON, ARCIBISKUP OLOMOUCKO-BRNĚNSKÝ

JÍŘÍ, BISKUP MICHALOVSKÝ

TICHON, BISKUP KOMÁRENSKÝ, POMOCNÝ BISKUP
PRO SPRÁVUPREŠOVSKÉ EPARCHIE

AJ A GIBEÓN

Jericho bylo pro Izraelce vlastně dobyto Hospodinem. Jeho rozvaliny měly navěky zůstat památkou tohoto Hospodinova vítězství. Izraelcům nepatřilo a nesměli si také brát z něho kořist. Další města už budou dobývat svými zbraněmi, a i když Hospodin jim bude pomáhat a žehnat, budou další vítězství už jejich a bude jim patřit i kořist.

První na řadě bylo město Aj. Izraelci neuměli dobývat města, neměli obléhací stroje, a tak v boji o Aj použili lsti. Tajně město obklíčili a skryli se, aby o nich Ajští nevěděli. Pak teprve vybraná část izraelského vojska na město zaútočila, ale byl to předstíraný útok, velmi lehce

se nechali odrazit a dali se na útěk. Všichni ajští muži, opojení snadností vítězství, se vrhli je pronásledovat. Zatím ti poschovávaní Izraelci vylezli ze svých úkrytů, vešli do nechráněného města a zapálili je. Teprve pak Ajští pochopili, že se dali přelstít, ale nemohli už svou porážku odvrátit.

Všichni zahynuli. Město i kořist tentokrát už patřily Izraelcům, bylo jejich prvním městem v nové zemi. Na blízké hoře Ébalu pak postavil Jozue oltář Hospodinu. Dal na něm obětovat oběti zápalné a pokojné a pořídil opis Božího zákona vyrytý do kamene. Tam pak z hory Ébalu a z protější hory Gerizímu byl předčítán, a to tak, že z jedné hory se četla požehnaná a z druhé zlořečená naplnitelům zákona. Slova se rozléhala do údolí, kde byl lid shromážděn. Poloha obou kopců působila příznivě na slyšitelnost a srozumitelnost toho, co bylo na kopcích pronášeno.

Národy, které v té době žily v horách této země i v přímořských krajinách, se zhrozily izraelských úspěchů a rozhodli se spojit ve vojenský svaz, který se s Izraelem střetne společně. Nedaleko Aje bylo město Gibeón, které se rozhodlo pro jiný způsob, jak se zachránit. Jeho obyvatelé pochopili, že Izraelcům jde jen o zemi mezi Jordánem a Středomořím, kde se nachází i Gibeón. Nežli se k němu dostanou, je třeba uzavřít s Izraelem přátelskou smlouvu, což bude možné, když si Izraelci budou myslet, že Gibeón je městem velice vzdáleným od země zaslíbené. Tak vypravili k Jozuovi poselstvo oblečené v odřených pláštích, s vetšými pytlí, se zpuchřelými, popraskanými a svazovanými vinnými měchy, ve vetších spravovaných opáncích a nepatrnou zásobou vyschlého a rozdrobeného chleba. Tak přišli do izraelského tábora v Gilgálu s prosbou: „Přicházíme z daleké země. Uzavřete s námi smlouvu!“ Gibeonští patřili k národu Chivejců, kteří spolu s Emorejci, Kenaanci, Chetejci, Perizejci a Jebuzejci obývali zemi Kenaan před příchodem Izraele. Izraelští muži poslům odpověděli: „Možná, že sídlíte někde tady, jakpak bychom s vámi mohli uzavřít smlouvu!“ Izraelci věděli, že v zemi sídlí sami pohané. Dali si za úkol zemi dobýt pro Hospodina a od pohanů ji očistit, aby v ní nezůstal nikdo, kdo by se neklaněl pravému Bohu.

Jozue se jich zeptal: „Kdo jste a odkud přicházíte?“ Odpověděli mu: „Z velmi daleké země jsme přišli za jménem Hospodina, tvého Boha. Slyšeli jsme o něm zprávy, co všechno učinil v Egyptě a jak naložil s dvěma emorejskými králi v Zajordání, chešbónským králem Sichonem a bašanským králem Ógem z Aštarótu. Naši stařešinové

a všichni obyvatelé naší země nás vyzvali, abychom si s sebou vzali zásoby na cestu, šli k vám a řekli vám, že budeme rádi vašimi otroky a abyste s námi uzavřeli smlouvu. Hleďte, toto je náš chléb. Byl ještě horký, když jsme se jím zásobili při odchodu z našich domů, než jsme se vydali k vám. A teď se podívejte: je vyschlý a rozdrobený. A tyto vinné měchy byly nové, když jsme je plnili. Podívejte se, jak popraskaly. A toto jsou naše pláště a střevíce; zvetšely, protože cesta byla velmi dlouhá.“

Izraelští muži si tedy vzali z jejich zásob, pojedli s nimi na znamení míru a přátelství, aniž se ptali na Hospodinův výrok. Nechali se přesvědčit. Jozue s nimi sjednal mír a izraelští předáci jim ho potvrdili přísahou.

Teprve po třech dnech od uzavření smlouvy, když Izraelci táhli dále, doslechli se, že město těch lidí je docela blízko. Lid chtěl bojovat, ale jejich předáci jim zabránili. Lid reptal, ale předáci jim řekli: „My jsme jim přísahali při Hospodinu, Bohu Izraele, takže se jich nyní nemůžeme dotknout. Musíme je nechat naživu, aby na nás nedolehlo Hospodinovo rozlíčení pro přísahu, kterou jsme se jim zavázali. Ať radši zůstanou naživu, ale mohli by pro nás štípat dříví a nosit vodu.“

Jozue si pak zavolal gibeonské předáky a vyčetl jim: „Proč jste nás obelstili? Tvrdili jste, že bydlíte od nás velmi daleko, a zatím nám sídlíte před nosem! Buďte za to prokleti! Nepřestanete být otroky! Budete sekat dříví a čerpat vodu pro dům mého Boha!“

Gibeonští předáci Jozuovi odpověděli: „Bylo nám oznámeno, že tvůj Bůh přikázal svému služebníku Mojžíšovi, že vám dá celou zemi a před vámi vyhladí všechny její obyvatele. Velmi jsme se báli, že nás připravíte o život. Proto jsme to udělali. Teď jsme v tvých rukou. Jsme tvými otroky. Nalož s námi, jak uznáš za dobré a správné.“

Jozue s izraelskými předáky rozhodli, že život lidu Gibeónu bude ušetřen pro přísahu, kterou se Izrael zavázal, ale budou pro izraelskou pospolitost a hlavně pro Hospodinův oltář sekat dříví k obětem a čerpat vodu. Potom se Izrael vydal na další dobývání země.

ARCIBISKUP SIMEON

O NEPŘÍTOMNOSTI BOHA

METROPOLITA ANTONIJ SUROŽSKIJ

Před mnoha lety mě navštívil muž. Požádal mě, abych mu ukázal Boha. Řekl jsme mu, že toho nejsem schopen, a dodal jsem, že i kdybych mohl, nemohl by jej on spatřit, protože jsem si myslel a myslím si to doposud, že člověk, aby se mohl setkat s Bohem, musí s ním mít něco společného. Něco, co dá očím vidět, smyslům vnímat. On se mě tehdy zeptal, proč si to myslím, a já jsme ho pobídl, aby se zamyslel nad tím, která pasáž v evangeliích se ho obzvláště dotkla, abych mohl najít spojení mezi ním a Bohem. Odpověděl: „Ano, bylo to v osmé kapitole Janova evangelia, příběh o cizoložné ženě. Povídám: „Dobře, to je jeden z nejkrásnějších a nejdojemnějších příběhů. A teď se zamyslete nad tím, kterou postavou v tom příběhu se cítíte být vy. Jste Ježíš, nebo alespoň na jeho straně, plný milosrdenství, pochopení a víry v tu ženu, která lituje svého hříchu a stává se novým člověkem? Jste ta žena hříšnice? Jste jedním z těch starších mužů, kteří odešli ihned, protože si uvědomili své vlastní hříchy, nebo jeden z těch mladších, kteří tam zůstali déle?“ On několik minut přemýšlel a pak řekl: „Ne, myslím, že já bych byl jediným Židem, který by neodešel, ale hodil by po té ženě kámen.“ „Pak děkujte Bohu, že vám nedovolil setkat se s ním tvář v tvář.“

To je možná extrémní případ, ale jak často můžeme pozorovat podobné situace ve vlastním životě? Nejen, že prostě odmítáme Boží slovo nebo jeho příklad, ale děláme to, co vojáci během umučení Pána Ježíše, i když v méně násilné formě. Rádi bychom, stejně jako oni, zakryli Kristu oči, abychom ho mohli bít, aniž by nás viděl. Neděláme snad v určitém

smyslu totéž, když nedbáme na Boží přítomnost a jednáme podle svých tužeb, svých nálad, úplně proti Boží vůli? Snažíme se ho oslepit, ale vlastně tím oslepujeme sami sebe. Jak bychom mohli v takových okamžicích před něj předstoupit? Můžeme to samozřejmě udělat, ale jenom s lítostí, s kajícím srdcem. Nemůžeme však před něho předstoupit a hned očekávat,

že nás přijme s láskou a přátelstvím.

Poďíváme se na různé pasáže v evangeliích. Lidé mnohem lepší než my tam váhají přijmout Krista. Vzpomeňme si na setníka, který žádal Krista, aby uzdravil jeho otroka. Kristus řekl, že k němu přijde, ale setník řekl: „Ne, nechod“. Dej jenom rozkaz a můj sluha bude zdrav.“ (L 7,7) Děláme to také tak? Obracíme se k Bohu a říkáme: „Nemusím se tě dotýkat, nemusím tě vidět. Stačí, když řekneš slovo a vše se naplní. Nic víc teď nepotřebuji.“? Nebo si vezmeme Petra, když po velkém úlovku ryb padl na kolena a řekl: „Odejdi ode mne, Pane, vždyť já jsem hříšný člověk.“ (L 5,8) Prosí Pána, aby opustil jeho loď, protože se cítí bídny – a cítí se tak, protože si najednou uvědomil Ježíšovu velikost. Udělali jsme to už někdy? Když čteme evangelia a představujeme si Krista oslaveného nebo když se modlíme a uvědomíme si Boží velikost a svatost, říkáme si: „Vždyť nejsem hoden, aby se ke mně přiblížil!“ A to ani nemluvíme o chvílích, kdy bychom si měli být vědomi, že Bůh k nám nemůže přijít, protože my nejsme schopni ho přijmout. My chceme něco *od něho*, ale vůbec nechceme *jeho*. Můžeme to pak nazývat vztahem? Chováme se stejně ke svým přátelům? Soustředíme se na to, co nám přátelství může *dát*, nebo prostě milujeme své přátele? Neplatí to i pro náš vztah k Pánu?

Přemýšlejte o své modlitbě, přemýšlejte o vřelosti, hloubce

a intenzitě své modlitby, když se týká někoho, koho milujete, nebo něčeho velmi důležitého pro váš život. Pak je vaše srdce otevřené, celá vaše mysl je soustředěna na modlitbu. Znamená to snad, že vám tolik záleží na Bohu? Ne, znamená to jenom, že vám tolik záleží na předmětu vaší modlitby. Vždyť když se nejdříve vřele, hluboce a intenzivně modlíte za osobu, kterou milujete, nebo za záležitost, která vám dělá starosti, a potom se začnete modlit za něco jiného, na čem už vám tolik nezáleží, neochladne najednou vaše modlitba? Co se změnilo? Ochladl vztah Pána k vám? Odešel snad? Ne, znamená to, že všechna vřelost a intenzita vaší modlitby nepramenila z Boží přítomnosti, z vaší víry v něho, vaší touhy po něm. Důvodem jí byla pouze vaše starost o toho člověka nebo o tu záležitost, ne o Boha. Jak by nás pak mohlo překvapit, že pocítíme Boží nepřítomnost? Vždyť jsme to my, kdo jsme nepřítomni, my, kdo ochladneme v okamžiku, kdy se už o Boha nestaráme. Proč je tomu tak? Protože on pro nás zase tolik neznamená.

Jsou ještě jiné způsoby, jak je Bůh nepřítomen. Pokud jsme totiž my sami skuteční, pokud jsme opravdu sami sebou, pak může být Bůh s námi a něco s námi dělat. Ale v okamžiku, kdy se snažíme být něčím, čím doopravdy nejsme, pak už se nedá dělat nic. Staneme se neskutečnou osobou, nejsme skutečně pří-

tomni, a nejsme-li skutečně přítomni, nemůže se k nám Bůh přiblížit.

Abychom byli schopni se modlit, musíme se dostat do stavu, který se popisuje jako království Boží. Musíme uznat, že on je Bůh, že on je Král, musíme se mu odevzdat. Musíme se alespoň snažit poznat jeho vůli, i když nejsme zatím schopni ji vyplnit. Nejsme-li ochotni plnit jeho vůli, jednáme jako ten bohatý mladík, který nemohl následovat Krista, protože byl příliš bohatý.

Ale jak se pak s ním můžeme setkat? Tak často se ukazuje, že to, co si chceme vyprosit modlitbou, co chceme získat touženým hlubším vztahem k Bohu, je jen další období štěstí. Nejsme však připraveni všechno prodat, abychom si koupili perlu nevyčíslitelné ceny. Ale jak potom můžeme tuto perlu získat? Je ona vůbec tím, co získat chceme?

Bůh stojí vně našeho života, připravený vzít jej *celý* na sebe jako vzal svůj kříž, není však prostě ochoten stát se pouhou jeho částí.

Takže když přemýšlíme o Boží nepřítomnosti, neměli bychom se napřed zeptat sami sebe, kdo tuto nepřítomnost vlastně zavínal?

Úryvek z knihy V jámě lvové, kterou v českém překladu Iva-ny Čihákové vydalo Karmelitánské nakladatelství. Bližší informace na www.kna.cz

NOVODOBÝ ŠAMANIZMUS IX.

Prastaré kulty a tradice, ohromující praktiky šamanů a léčitelů, „nevinné“ marihuanové jointy a „výlety duše“ pomocí halucinogenů za hranice nudného všedního dne – to vše dnes nabylo zvláštní přitažlivosti nejen pro mládež. V našem seriálu se zamýšlíme nad podstatou těchto kultů, rituálů a praktik a nad jejich neslučitelností se samou podstatou pravoslavné duchovnosti.

Dnes se zastavíme u starořeckých mysterií. Nejznámější antickou svatyní byla Eleusis v Řecku, která byla činná asi od r. 1800 př. n. l. až do 4. století našeho letopočtu, kdy křesťanští císaři začali rušit a potlačovat vše, co bylo v rozporu s jejich náboženstvím. Eleusinská svatyně byla zasvěcena bohyni Deméter. O tom, jaký význam toto místo mělo, svědčí Aristotelův výrok, že blaho Řecka se považuje za zajištěné díky eleusinským mysteriím. V Eleusis prošli zřejmě zasvěcením i římscí císařové, například Augustus, píše Pavel Valíček a kolektiv v knize Rostlinné omamné drogy.

Nejvyšší eleusinské rituály obsahovaly tzv. svatý sňatek, při kterém byl zasvěceným odhalován nejvyšší symbol – zelený obilný klas. Zřejmě na základě toho zastávají někteří badatelé názor, že omamnou látkou, která se v Eleusis užívala, byl námel. To je ale velmi diskutabilní. Obilný klas byl tradičně symbolem plodnosti, s pšenicí rašící z těla byl zobrazován i egyptský bůh Osiris. Jako pravděpodobnější se zdá, že omamnou látkou užívanou při těchto obřadech bylo opium. Makovice byla navíc symbolem řeckých bohů spánku Hypna a smrti Thanata.

Vzhledem k tomu, že nemohu zcela souhlasit s tvrzením autorů (Valíček a kol.), že mák (jakožto zdroj opiátů) je možno považovat za halucinogen, doplním líčení svatyně Eleusis ještě o další pohled, citováno z knihy John Mann: Jedy drogy léky, Academia, Praha 1996, str. 83:

Hofmann a Wasson začali spekulovat o tom, že námelové alkaloidy byly možná součástí magicko-náboženských obřadů ve starověkém Řecku. V knize s názvem Cesta k Eleusis (The Road to Eleusis), kterou napsali společně s řeckým učením Carlem Ruckem, snad nejlogičtěji popisují 4000 let stará eleusinská mysteria. Docházelo k nim každý rok na podzim kousek za Athénami a pravděpodobně šlo o jistý druh dramatické rekonstrukce příběhu Persefony. Jedna z řeckých bájí vypráví o tom, jak Hádes unesl Persefomu do podsvětí. Persefona se pak vítězně vrací se synem, jehož v tomto duchovním světě počala. Lidé, kteří toto drama pozorovali, se museli předem zúčastnit zdoluhavé přípravy, ta zahrnovala půst a sexuální abstinenci. Těsně před dramatem museli vypít

vino doplněné pravděpodobně ječmenem. Ačkoli se diváci museli zavázat k mlčení, uchovalo se dostatečné množství informací o tom, co následovalo. A muselo jít o události, které tajily dech a vyvolávaly přirozenou bázeň. Wasson a Hofmann spekulovali o tom, že ječmen byl kontaminován námelovými alkaloidy fungálního původu, podobně jako se v případech ergotismu objevovalo infikované žito. Eleusinská mysteria pozorovalo tedy publikum trpící vizuálními halucinacemi. Rozhodně nelze přehlédnout jistou paralelu s obřady Aztéků – stejné tajemství, abstinence, konzumace magického lektvaru a nakonec mystický zážitek.

Ale vraťme se zpět ke knize autorů Valíčka a kol., kde se dále dočteme: *Další slavnou antickou svatyní byla thrácká svatyně na ostrově Samothárké. Každoročně ve druhé polovině července tam probíhala zasvěcení. V jejich průběhu se pálily omamné rostliny, jejichž kouř vystupoval z nádob. Svatyně na Samothárké se stala významnou ještě z jednoho důvodu. Poprvé se zde totiž setkal Filip II. Makedonský a Olympie, kteří se později stali rodiči Alexandra Velikého. Traduje se, že svatyni navštívil i mladý Alexandr v doprovodu svého učitele Aristotela.*

V Řecku a Malé Asii byly v období pozdní antiky rovněž zakládány tzv. Asklépiovy svatyně, kde se léčili nemocní. Byly jim podávány drogy, aby měli v noci, kterou budou muset strávit v chrámu, sen. V průběhu působení drog se skutečně dostavovaly jakési vize a mnoho pacientů se doslova zázračně vyléčilo. Záznamy o jejich vyléčení se uchovávaly v přístavním městě Epidauru, které bylo od nejbližší Asklépiovy svatyně vzdáleno asi devět kilometrů. Halucinogenní rostliny sloužily rovněž k věštění. Nejznámější věštitelna starověkého světa byla v řeckých Delfách.

V řeckých bájích se objevují bylinkářky a čarodějnice, které jsou díky znalosti bylin schopné činit nadpřirozené věci. Omamné byliny používala prý čarodějnice Kírké, která proměnila Odysseovy druhy ve vepře. ... V románu římského spisovatele Lucia Apuleia (2. stol.) „Zlatý osel“ (Metamorphoses) se čarodějnice Pamfíla natře čarodějnou masťou, aby se dostala do pokoje mladého muže. ... Skythové vdechovali před bitvou omamný kouř

ze semen konopí (...) Také česká kněžna Kazi znala léčivou moc bylin, Teta ovládala magickou praxi a Libuše byla věštkyně. Takové umění tehdy tedy existovalo a v souvislosti s tím se používaly i omamné látky. Dokládají to i zákazy knížete Břetislava (1092), ve kterých se hovoří o vyhánění kouzelníků, čarodějnic a hadačů z České země. ... Nejděle se čarodějové a vědmy udržely u pobaltských Slovanů na ostrově Rujana (až do 12. stol.).

Také ve středověku, podobně jako ve starověku, se používaly některé drogy k výrobě čarodějných mastí. Ženy čarodějnice se jimi buď na určitých místech namazaly, nebo potřely ruce, když koštily a sedly si na ni. Halucinogenní složky rostlin pronikly citlivou kůží do těla a vyvolaly halucinace, léčení a prožívání různých rozkoší. Součástí těchto mastí byla obvykle mandragora, rulík, blín, oměj a bolehlav. Některé prameny uvádějí také durman.

Na pozadí všeho, co jsme dosud o šamanizmu a drogových mystériích četli, si můžeme všimnout jedné zajímavé skutečnosti. **Totíž, že lidé, kteří užívali šamanských cest k dosažení duchovních zkušeností, se nesnažili vždy důsledně rozpoznávat rozdíl mezi dobrem a zlem. Otázkou zůstává, je-li to vůbec na této úrovni duchovního poznání možné.**

Možná je zde přítomen stejně neřešitelný problém jako při hledání hranice mezi černou a bílou magií. Jeden moderní mág (lidový léčitel) mi sám přiznal, že je to (pro něho osobně) hranice velmi nezřetelná, a já sám, protože jsem byl ve svém nezralém věku jakýmsi jeho napodobovatelem a učněm, jsem to poznal, jak se říká, na vlastní kůži. Dokonce bych to vyjádřil ještě jasněji. Není v tom žádný rozdíl. V magii **není žádné hranice** mezi černou a bílou, mezi dobrem a zlem. Jak je to asi v šamanizmu? A kde je vůbec hranice mezi magií a šamanizmem a jaká je? Dovolím si odpovědět jako dobrý žák svého učitele: velmi nezřetelná.

Ale dobrá. Příště vás tedy – aby mi nebylo vytýkáno, že jsem beznadějně zaujatý a předkládám pouze negativní a hrůzné obrazy z oblasti šamanských a čarodějných kultů – zavedu mezi středoamerické Huicholy na pouť za peyotlem. V porovnání s předešlými vyprávěními bude působit opravdu téměř idyllicky.

O. JAN TÝMAL

Celou publikaci Šamanizmus, která nejen duchovním, ale zejména laikům, rodičům i dětem, pomůže k hlubšímu pochopení příčin závislosti, duchovních a duševních nemocí, si můžete přečíst na osobních internetových stránkách o. Jana: www.popjan.cz

SVĚT IKON – JINÁ PERSPEKTIVA

V minulém čísle jsme vám v galerii našich ikonopisců představili ukázkou z díla ikonografky Sylvy Novotné. Dnes vám přinášíme několik jejích myšlenek o světě ikon.

Vážím si toho, že jsem objevila svět ikon, vizuální realitu, ve které jsou věci nahlíženy z „jiné“ perspektivy, v níž se cítím dobře. K ikonám přistupuji v první řadě intuitivně, pocitově, ale za neměně fascinující považuji jejich další významové roviny, symboliku a odraz teologického myšlení. Ponořit se do obrazu samého je pro mě vždy tím hlavním, ověřením ryzeosti – živosti, otázkou i odpovědí. Ikona mě přitahuje svou mnohoznačností, dokáže vyzařovat klid i sršet dynamickou energií, je možné s ní mluvit i mlčet. Zajímá mě jako obraz, jako malířské dílo, které pozoruji, jak vzniká pod mýma rukama. Konkrétní ikona, kterou použiji jako inspiraci, mi umožní setkat se zároveň vnitřně s těmi, kdo se jí dotýkali dávno přede mnou, i s těmi, kteří jsou na ikoně zobrazení. Je velkým dobrodružstvím zkoumat, jakými prostředky bylo dosaženo daného účinku. Často se ukáže, že tam, kde

člověk hledal volně taženou čáru, je pomalý, jemný a dlouho budovaný dotek plný koncentrace. Tím se práce na ikoně stává neustálým odkrýváním různých tajemství, v nichž se historické a existenciální stává jedním.

Ikona Sylva Novotná se narodila ve Zlíně, žije a pracuje v Olomouci a pravoslavi

vi přijala v roce 1995. Vystudovala obory výtvarná výchova a ruský jazyk na Pedagogické fakultě a dějiny umění na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. V současné době studuje teologii na Teologické fakultě Prešovské univerzity. Absolvovala stáže v ikonopisných školách Trojicko-sergijevské lávry a v monastýru Optina Pustýň. K jejím nejvýznamnějším realizacím patří ikony Krista Pantokrátora a Bohorodice pro ikonostas katedrál

rálního chrámu sv. Gorazda v Olomouci z r. 2005. Věnuje se také přednáškové a výstavní činnosti. Její ikony jsme mohli vidět i v rámci putovní výstavy Řeč ikon.

WWW.HLASPRAVOSLAVI.CZ
CHCETE MÍT PŘEHLED O TOM, CO SE DĚJE?
STAČÍ NAVŠTÍVIT NÁŠ PORTÁL:

aktuální informace a zprávy

zasílání pozvánek e-mailem (je ale potřebné zaregistrovat na portálu svou e-mailovou adresu, pokud nevíte jak – ptejte se) zpravodajství z domova i ze zahraničí

nově: neustále aktualizovaná stránka metropolitů Kryštofa využijte možnosti internetové služby modlitební pomoc a připojte se také k prosbám

připravujeme internetové přenosy bohoslužeb

POMOZTE NÁM. HLEDÁME SPOLUPRACOVNÍKY I DÁRCE NA ZABEZPEČENÍ CHODU SERVERU.

PRAVOSLAVÍ NA KYPRU

Kypr bývá často nazýván „svatým ostrovem“. Žádný ostrov na světě není spojen se jmény tolika významných pravoslavných světců, kteří se zde narodili nebo jsou s ním nějakým způsobem spjatí. Kypr, na kterém se po celá staletí setkává Evropa s Orientem, nám umožňuje dotknout se kořenů naší křesťanské kultury a pochopit podstatu pravoslaví.

KYPERŠTÍ VĚŘÍCÍ SE ZÁZRAČNOU IKONOU PŘESVATÉ BOHORODICE MACHERIOTISSA, ZA JEJÍHOŽ AUTORA JE POVAŽOVÁN APOŠTOL LUKÁŠ.

POČÁTKY KŘESŤANSTVÍ

Křesťanství se na Kypru začalo šířit již velmi krátce po Nanebevstoupení Krista. Nový domov zde hledali křesťané přechájející z Jeruzaléma po mlučnické smrti sv. Štěpána. Kyperská církev byla založena apoštoly Pavlem a Barnabášem, který sám pocházel z Kypru. Na Kypru pobýval také evangelista Marek, apoštol Ondřej Prvozvaný a jedním z prvních biskupů se v Larnace stal blízký přítel Pána Ježíše, kterého známe jako vzkříšeného Lazara. Na Kypru se nachází dodnes ikony, které jsou s největší pravděpodobností dílem prvního ikonopisce – apoštola a evangelisty Lukáše. Z dlouhé řady kyperských světců připomeňme sv. Spiridona nebo sv. Jana Almužníka. Kypr má však také mnoho nejen ctěných a známých, ale i bezjmených mučedníků a jeho zem byla ztropená nejen jejich krví, ale i mnoha slzami utrpení, které muselo v toku téměř nepřetržitých válek snášet místní obyvatelstvo. To, že se dnes 87 % obyvatel hlásí k pravoslaví, nelze brát jako samozřejmý výsledek někdejšího rozdělení říše římské a následného vlivu byzantské kultury. Téměř 1000 let si Kypřané nevládli sami – a pod tlakem vládnoucích mocností museli pravoslavní po staletí odolávat velkému tlaku katolizace a násilné islamizace. Kypr, tento zapomenutý ráj na zemi (jak o něm psali ve své době letopisci), by mohl být nazván ostrovem Pláče. Po celá staletí byl sice osídlen Řeky, ale nikdy Řecku nepatřil. Pobřeží Řecka leželo příliš daleko a naopak Asie a Afrika až moc blízko. Kypr tak byl znovu a znovu obsazován a dodnes tu přetrvává určité napětí z velkého řecko-tureckého konfliktu.

KŘÍŽOVATKA NEJSTARŠÍCH KULTUR A CIVILIZACÍ

První archeologické nálezy dokládají, že ostrov byl osídlen již 5500 let před Kristem v rané době kamenné. Asi 2500 let př. n. l. byla na Kypru objevena rozsáhlá naleziště mědi. Zhruba 1350 př. n. l. ostrov osídlili nositelé mykénské kultury – Achérové. V 9.

století př. n. l. se na ostrově začali usazovat Fénicičané. Přibližně 700 př. n. l. ho ovládli Asyřané. V 6. století spadl ostrov pod nadvládu Egyptanů a později připadl Peršanům. V roce 332 před Kristem připojil Kypr ke své říši Alexandr Veliký, po jeho smrti ho ovládli Ptolemájovci a v r. 58 před Kristem ho dobyli Římané. Po rozdělení říše římské připadl Kypr Byzantské říši a stal se jedním z významných center byzantské kultury.

KŘÍŽÁCKÝ STÁT

Byzantské řecké pravoslaví však již od 12. století muselo čelit silnému tlaku latinizace.

V roce 1190 se totiž anglický král Richard Lví Srdece, dychtící po rytířské slávě, vypravil na třetí křížovou výpravu a obsadil Kypr. Na ostrově vznikl křížácký stát a připadl francouzskému aristokratickému rodu Lusiňanů, posledních králů jeruzalémských. Spolu s Lusiňany přichází tedy také první období katolizace Kypru. Silnou oporou pravoslaví jsou především monastýry a jejich starci. Pravoslavní proto odmítají proselytismus a duchovní otcové se snaží své věřící uchránit před „katolickou propagandou“. Ačkoliv byla zřejmě dost silná, Kypr se katolizovat nepodařilo. O tom, že boj „o ovečky“ byl veden i nevybíravými cestami brutálního nátlaku, svědčí mimo jiné smrt 13 mnichů z monastýru Kantara, kteří byli v roce 1231 umučeni v Nikósii.

Lusiňané prodali ostrov v r. 1489 Benátčanům, kteří jej ovládli na 100 let. Nejhorší období na pravoslavně však teprve čeká.

KYPR POD NADVLÁDOU OSMANSKÝCH TURKŮ

Osmanští Turci již v roce 1521 obsadili Bělehrad – klíč k Evropě a roku 1522 Rhodos, odkud Johanité odcházejí na Maltu. V roce 1529 obléhají Turci sice neúspěšně Vídeň, ale vzápětí přivtělili ke své říši střední Uhry, Budín, Sedmihradsko. V roce 1541 se dostali až do Bagdádu a na pobřeží severní Afriky. Kypr odolává ještě celých 30 let... V roce 1571 si však Turci Kypr přece jen podrobili a přičlenili ho ke své říši. Na ostrov začínají proudit první

turečtí přistěhovalci z Anatólie. Nastupuje tvrdá islamizace obyvatel, kruté pronásledování křesťanů. Někdejší honosné gotické katedrály se mění na mešity.

V té době Kypr stihla také řada přírodních katastrof – nájezdy sarančat, morové epidemie. To vše přivedlo obyvatele téměř na hranici úplné ztráty křesťanské víry. Jediným pevným sloupem a světlem naděje v tomto těžkém období byla právě kyperská pravoslavná církev a monastýry. Učitelé národa se stali mniši – starci. Je pochopitelné, že monastýry poskytovaly azyl bojovníkům za svobodu. Podobně jako v Řecku, i na Kypru se pravoslavná církev stala oporou místních obyvatel v národněosvobozenckém hnutí a přinášela v tomto boji za svobodu nemalé oběti.

BRITSKÁ KRÁLOVSKÁ KOLONIE

V čase, kdy se kontinentálním Řekům podařilo vybojovat samostatnost, se Kypr stal britskou kolonií. Tento stav se vyvinul ze situace, kdy po porážce v rusko-turecké válce začala ostrov nejprve spravovat Velká Británie. Na vstup Turecka do 1. světové války po boku Ruska reagovala Británie anexí, tj. násilným obsazením ostrova a připojením ke svému území. V roce 1925 se Kypr stal britskou královskou kolonií. Britové vdechli ostrovu evropský charakter – dodnes se zde jezdí vlevo, i dnešní návštěvník si povšimne, že Kypr je mnohem „evropštější“ než ostatní balkánské státy.

Většina obyvatel ostrova požadovala připojení k Řecku a již v r. 1931 dochází k první neúspěšné vzpouře proti Britům. Po skončení 2. světové války opět vyvstaly nepokoje, které vyvrcholily v roce 1950. V tomto roce se arcibiskup Makarios III. postavil do čela snah o připojení řecké části ostrova k Řecku.

VZNIK KYPERSKÉ REPUBLIKY

V roce 1955 propukla tzv. malá krvavá válka, kterou proti Velké Británii rozpoutala řecká odbojová organizace EOKA. Vzhledem k poměrnému zastoupení Řeků (79 %) mezi obyvateli ostrova se jevil jejich boj jako legitimní národněosvobozencký zápas.

V tzv. Kyperské dohodě z roku 1959 skončil tento spor nakonec po dlouhých jednáních kompromisem. Kypr nebyl připojen k Řecku, ale stal se nezávislým státem, jehož suverenita byla garantována ze strany Turecka, Velké Británie i Řecka. 16. srpna 1960 získal Kypr nezávislost, vznikla Kyperská republika. Prvním prezidentem se stal arcibiskup Makarios. Ústava však zaručovala výsadní postavení Turků a při prvních pokusech o změnu ústavy v roce 1963 propukla opět na krátkou dobu občanská válka.

V roce 1974 se řecká vláda pokusila o svržení nepohodlného prezidenta arcibiskupa Makaria a této situace využilo Turecko k tvrdému vojenskému útoku, při kterém obsadilo severní část ostrova – a ta je de facto okupována dodnes. V těchto bojích přišly o život tisíce lidí, přibližně 180 000 Řeků muselo z ostrova uprchnout. Turecká armáda rozdělila ostrov na dvě poloviny. Hranice prochází hlavním městem Nikosií a je tvořena hlubokými příkopy. V roce 1983 se severní část prohlásila samostatným státem, který ovšem neuznal nikdo jiný kromě Turecka. Obě části jsou dnes odděleny takzvanou „zelenou linií“, chráněnou vojsky OSN.

Po invazi v r. 1974 to nejprve vypadalo, že se ostrov z této rány jen tak nevzpamatuje. Dnes je však zjevné, že oběti konfliktu se staly především turecké severní části, jejichž hospodářský vývoj stagnuje. Mnohé z raně křesťanských památek nedozírné ceny byly zničeny nebo chátrají. Cenné fresky zmizely v nenávratno. V kdysi početných pravoslavných chrámech a monastýrech jsou dnes skladiště, školy, v lepším případě mešity, v horším zub času ohlodává už jen rozpadávající se ruiny kdysi nádherných klášterů a chrámů. V turecké severní části se nachází také hrob apoštola Barnabáše. Severní část byla islamizována a řecky hovořící pravoslavní obyvatelé byli odsud vypuzeni.

KYPR – ŽIVÝ PRAMEN PRAVOSLAVÍ

Dnešní Kyperská republika, která tvoří

jižní část ostrova, je demokratickým státem, od r. 2004 je členem Evropské unie. Pravoslavná církev je stále významnou autoritou, a to i přesto, že v politickém životě zvítězili reformní komunisté. Kyperská republika je také prvním státem Evropské unie, kde v roce 2008 v prezidentských volbách uspěl komunist – kandidát reformně komunistické Pokrokové strany pracujícího lidu (AKEL) – Dimitris Christofias. Stojí dnes v čele státu, kterému se podařil „ekonomický zázrak“. Každý, kdo Kypr navštíví, je mile překvapen opravdu vysokou úrovní organizace cestovního ruchu a kvalitou poskytovaných služeb, čistotou a vybaveností nejen hotelových řetězců, ale také vynikající prezentací památek, architektonickou koncepcí muzeí, jednotlivých expozic i netušenou bohatostí sbírek. Návštěvník je doslova fascinován také krásou chrámů, s láskou a pečlivostí udržovaných nebo nově budovaných, ale především je ohromen duchovním bohatstvím a životem celé řady monastýrů.

Kyperská republika je dosud neobjeveným klenotem pravoslaví – živým pramenem, ke kterému stojí za to putovat...

SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ

5.- 11. října navštívila Kypr první skupina poutníků z České a Slovenské republiky, kterou tvořili nejen pravoslavní, ale i římskokatoličtí věřící. Na společné cestě za poznáním duchovního odkazu Kypru se vydali zástupci devíti národů, kteří dnes u nás společně žijí, modlí se a pracují. O své dojmy se s vámi poutníci podělí v některém z příštích čísel Hlasu pravoslaví. Těšit se můžeme také na nový dokument o této cestě z dílny režisérky Marie Kabošové, který slíbila uvést TV NOE. Tvůrci touto cestou děkují Bohu známé dárkyni, díky jejíž oběti mohly být materiály natočeny, a prosí touto cestou další laskavé dárcy o podporu nutnou pro dokončení díla.

OSLAVA STÁTNÍHO SVÁTKU KYPERSKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Kyperská republika byla založena v roce 1960 a od té doby slaví svůj státní svátek vždy 1. října. Jako každoročně i letos se v tento den konala slavnostní bohoslužba v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Praze 2, Resslova 9a. Sloužil ji řecky metropolita Kryštof spolu s igumenem Kosmou a presbyterem Olegem Machněvem. Vladyka Kryštof při svaté liturgii vyznamenal igumena Kosmu právem nošení kříže s ozdobami a presbytera Olega Machněva právem nošení kříže svatého.

Po svaté liturgii se konalo v řeckém jazyce též díkůvzdání, které obsahovalo modlitby za všechny padlé bojovníky za svobodu Kypru a prosby o Boží požehnání pro kyperský stát. Vladyka Kryštof ve svém slavnostním prosluvu připomněl tradiční dobré vztahy našich národů i církve, které se stále prohlubují.

Nakonec vladyka Kryštof popřál přítomnému velvyslanci Kyperské republiky, p. Achileosi Antoniadisovi, a jeho doprovodu hojnost Božího požehnání a vyjádřil naději, že se brzy najde řešení všech bolestivých problémů, které dodnes Kypřany trápí. Pan velvyslanec Achileos Antoniadis poděkoval metropolitovi Kryštofovi za modlitby a blahopřání a vyjádřil přesvědčení, že dobré vztahy mezi našimi státy i církvemi se budou i nadále zkvalitňovat. Slavnostních bohoslužeb se zúčastnil také řecký velvyslanec a další čestní hosté.

Metropolita Kryštof se v doprovodu metropolitního protopresbytera Jaroslava Šuvarského a kancléře UMR Josefa Hauzara zúčastnil také recepce uspořádané na počest Kyperské republiky v prostorách Strahovského kláštera.

KYPERSKÉ MONASTÝRY I MACHERA

O HISTORICKÉM VÝZNAMU MONASTÝRU MACHERA

Stavropigiální monastýr přsvaté Bohorodice Macheriotissa, zkráceně zvaný Macheria (nebo Macheras), leží nedaleko Nikósie v pohádkové scénérii pohoří Troodos, kde se do dnešních dní zachovaly dnes již vzácné cedrové porosty, a patří k nejstarším na Kypru.

Monastýr byl zbudován uprostřed borových lesů 870 m nad mořem na svazích hory Kioni, která se tyčí až do výšky 1423 m. Stavropigiálním je nazýván pro vysokou míru samosprávy, znamená to, že takový pravoslavný monastýr není podřízen místnímu biskupovi, ale přímo kyperskému arcibiskupovi. Ny Kypru jsou ještě dva takové: monastýr Kykkos a monastýr sv. Neofita. Hlavní svátky monastýru jsou den Uvedení přsvaté Bohorodice do chrámu a 13. prosinec, kdy se slaví památka zakladatelů sv. Neofita, Ignáce a Prokopa.

O založení monastýru vypráví legenda: ve 12. století mnich jménem Neofit, který žil původně v Palestině, se spolu se svým poslušníkem Ignácem uchýlil před nájezdy Saracénů na Kypr do monastýru sv. Jana Zlatoustého v horách Pentadaktilos. Odtud sledoval každou noc zvláštní záři, kterou si nedovedl nijak vysvětlit. Mniši dodnes svítí v kláštěrech svíčkami – a světlo uprostřed lesů v raném středověku, kdy ještě lidé neznali elektrický proud, svědčilo o čemsi nadpřirozeném. Neofit se tedy spolu s Ignácem vydal hledat, odkud a proč ta záře vychází. Našli jeskyni

a zjistili, že světlo vyzařuje ikona, která byla uvnitř. Vchod do jeskyně však byl zarostlý neprostupným porostem a tak si nejprve museli prokletit cestu. Když se jim to podařilo, uzřeli nádhernou ikonu přsvaté Bohorodice, která dostala jméno Macheriotissa. Na této ikoně je jen sama Panna Maria, mírně natočená doprava, ruce vztahuje směrem k nebesům – tam, kde je v pravém rohu vyobrazení žehnajícího Krista. Předpokládá se, že tato ikona je jednou ze sedmdesáti, které vlastní rukou napsal evangelista Lukáš a na Kypr se dostala z Konstantinopole přes Malou Asii v letech 730 – 843, v době ikonoborectví. Původně se nacházela v Blachernském chrámu. Kdo a kdy ikonu přinesl na Kypr a ukryl ji v jeskyni není známo.

O samotném klášteře Macheria se dozvídáme podrobně až z Poučení sv. Nila, který napsal pravidla pro monastýr v r. 1201. Svätý Nil byl jedním z prvních řeholníků tohoto klášteře. Původní monastýr byl podle jeho vyprávění založen v době arabských vpádů v polovině 12. století. Po smrti Neofita se k Ignácovi připojil mnich jménem Prokop. Rozhodli se zbudovat velký monastýr a vypravili se tedy za byzantským císařem Manuelem I. z rodu Komnenovců (1148-1180). Historikové o tomto císaři míní, že byl skvělý a udatný rytíř, velmi vzdělaný. Podařilo se mu rozšířit vliv Byzance na celý Balkánský poloostrov, patřila mu i Dalmácie, bojoval s Normany v jižní Itálii i Seldžuky v Malé Asii. Imperátor monachům vyhověl a zlatou bulou dostal klášter statut císařského nezávislého, tedy stavropigiálního klášteře.

Prokop však brzy umírá a zanechává Ignáce jen s pěti mnichy. V té době Kypr trpěl obrovským suchem. Monastýr se potýkal s vážnými problémy a bojoval o holé přežití. V době, kdy byl igumenem sv. Nil, žilo v monastýru početné bratrstvo. Svätý Nil se později stal biskupem tamasským a je pravděpodobné, že byl i arcibiskupem Kypru.

Když se z Kypru stal křížácký stát a ostrov

IKONA PŘSVATÉ BOHORODICE BYLA PODLE LEGENDY OBJEVENA MNICHY V JESKYNĚ A V JEJÍ BLÍZKOSTI SE NACHÁZEL TAKÉ NUZ (MACHERI), ODTUD Tedy POCHÁZÍ NÁZEV IKONY MACHERIOTISSA A NÁZEV CELÉHO MONASTÝRU MACHERA. NÍHO RUCHU V PRAZE. VÍCE INFORMACÍ NAJDETE NA WWW.VISITCYPRUS.CZ

případl Lusiňanům, byl monastýr také místem letního odpočinku významných aristokratů té doby. V roce 1385 tu pobýval například král Jakub I. V klášteře hledali aristokraté také spásu před epidemií moru.

Letopisec a igumen monastýru Leontios Macherský (1359 -1432) popisuje ve spise O sladké zemi kyperské také jeden ze zázraků, který se tu udál. V roce 1337 královna Alice, manželka krále Huga IV., porušila zákaz daný ženám a vstoupila do tohoto mužského monastýru. Byla okamžitě potrestána přsvatou Bohorodicí a oněměla. Dar řeči se jí vrátil až o tři roky později, v roce 1340, kdy byl nalezen svätý Kříž ve vesnici Tochni. Katolíci nevěřili v jeho pravost a biskup proto rozkázal, aby ho vhodili do ohně a přsvědčili se, zda jde opravdu o cennou relikvii. (Takto byla například podle kronikáře Kosmy „testována“ i u nás pravost závoje sv. mučednice Ludmily).

Královna Alice uvěřila v pravost Kříže i bez zkoušky ohněm – a opět mohla promluvit.

V roce 1571 obsadili Kypr osmanští Turci a v období pronásledování křesťanů, silného tlaku islamizace přicházeli do monastýru pro duchovní podporu tisíce poutníků.

V 18. století byl monastýr zveleben, vybudováno mnoho nových budov tak, že se stal největším na Kypru. V roce 1735 navštívil monastýr také ruský mnich Vasilij Grigorjev Barský, který nám zanechal pozoruhodné svědectví a pomohl k rozšíření

věhlasu monastýru i v zahraničí. To bylo velmi důležité, protože přicházela doba, kdy monastýr bude potřebovat pro zachování své další existence prostředky a podporu ze zahraničí.

Po potlačení národněosvobozeneckého hnutí v r. 1821 byla převážná část majetku monastýru totiž zabavena Turky. Ačkoliv monastýr musel překonávat mnohá nelehká období, přesvatá Bohorodice ho vždy chránila.

Po celá staletí byl monastýr Machera centrem byzantské vzdělanosti, rozvoje literatury a ikonisectví, byzantské hudby, přepisovali se

ZA FOTOGRAFIE DĚKUJEME KYPERSKÉ ORGANIZACI CESTOVNÍHO RUCHU V PRAZE. VÍCE INFORMACÍ NAJDETE NA WWW.VISITCYPRUS.CZ

historii několikrát poničen rozsáhlými požáry. Jeden z nich se datuje do roku 1530, další katastrofální požár postihl monastýr v letech koloniální bristolské nadvlády v roce 1892. Několik vzácných rukopisů, relikvií a ikon se však vždy zázračně zachránilo.

V monastýru Machera se mniši venují především modlitbě (dnes jich zde zije tricetpet) a právě z tohoto monastýru vzesla celá rada kyperských biskupů a arcibiskupů. V monastýru nás pohostili osvezujícím bylinkovým cajem a domu jsme si přivezli vynikající med i rozmanité korení z klášterních zahrad.

Kláster se zabýval také medicinou, nejznámějším dílem je Jatrosifikon (Lékažský lexikon) mnicha Mitrofana. Nemocní se léčili bezplatně.

Hlavní smysl viděli monaši vždy v pomoci lidem žijícím s Kristem, a proto s láskou a vřelostí přijímají i dnes všechny poutníky.

SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ

tu rukopisy, evangeliáře, žaltáře, bohoslužebné knihy, bez nichž by duchovní na Kypru nemohli sloužit. Uvědomme si, že první tiskárna vznikla na ostrově až v r. 1878! I když byl klášter po staletí centrem vzdělanosti, mnohé z rukopisů a památek se nám nedochovaly mimo jiné také proto, že monastýr byl ve své

NEJDŮLEŽITĚJŠÍ INFORMACE ZE SVĚTOVÝCH PRAVOSLAVNÝCH PORTÁLŮ

ISTANBUL

SUMMIT PRAVOSLAVNÝCH PATRIARCHŮ

Pravoslavní patriarchové a nejvyšší představitelé pravoslavné církve z celého světa zasedali ve dnech 10. až 12. října 2008 ve Fanaru (Konstantinopol, Cařihrad). Při společné archijerejské liturgii oslovili pravoslavné věřící a všechny lidi dobré vůle poselstvím, ve kterém se zaměřili především na problematiku současné finanční krize ve světě a na otázky spojené s ekologií a bioetikou. V textu nechyběla ani reakce na válečný konflikt mezi Gruzii a Ruskem, při kterém se oba patriarchové – jak gruzínský Ilja, tak i ruský Alexij – významně zasloužili o ukončení s ním spojeného krveprolití. Toto poselství za naši církev podepsal metropolita Kryštof.

Z poselství všepřavoslavného setkání

Propast mezi bohatými a chudými se dramaticky rozevřívá následkem ekonomické krize, která je výsledkem zvrácené ekonomické činnosti, zbavené lidského rozměru a nesloužící skutečným potřebám lidstva. Honba finančníků za vidinou zisku často nabývá maniakálního charakteru. Životaschopná je pouze taková ekonomika, která spojuje efektivitu se spravedlivostí a společenskou solidaritou.

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE

K VÝROČÍ SV. APOŠTOLA PAVLA

V rámci roku sv. apoštola Pavla, který se podle církevního podání narodil před 2000 lety, bylo ekumenickým konstantinopolským patriarchou uspořádáno Mezinárodní vědecké sympozium. Samotný patriarcha jej slavnostně otevřel v Konstantinopoli (dnešní Istanbul) v sobotu 11. října 2008 a ukončil v chrámu

sv. Tita v Heráklionu na Krétě dne 16. října 2008. Účastníci konference vyslechli několik desítek přednášek a diskusních příspěvků, které zazněly postupně na několika místech spojených se životem a apoštolským působením sv. Pavla. Kromě maloasijských měst Efezu, Pergu a Antalye účastníci sympozia navštívili Rhodos a nakonec také Krétu.

V rámci sympozia metropolita Kryštof přednesl příspěvek věnovaný misijnímu odkazu apoštola Pavla a poskytl také rozhovor řecké televizi.

NEW YORK

4. září t. r. byl rozhodnutím posvátného synodu Pravoslavné církve v Americe (PCA) poslán do výslužby metropolita celé Ameriky a Kanady vladyka German. Stalo se tak po oznámení výsledků účetního auditu provedeného speciální komisí a metropolitní radou, která zjistila finanční přestupky, jichž se vedení církve dopouštělo v letech 1998–2007. Metropolita German stál v čele PCA od r. 2002, kdy vystřídal metropolitu Theodosije, který je nyní v důchodu. Bývalému metropolitovi Theodosiovi bylo zakázáno vykonávat bohoslužby a navštěvovat všechny chrámy PCA s výjimkou chrámu sv. Jana v Canonsburgu (Pensylvánie). Bývalému kancléři PCA o. Kondratikovi bylo již dříve zakázáno vykonávat bohoslužby a byl zbaven kněžství.

Více na www.st-catherine.ru

BOSE

V monastýru v Bose v Itálii se konala ve dnech 18.–21. září 16. Mezinárodní konference o pravoslavné duchovnosti. Letošní ročník byl věnován otázce duchovního otcovství a vedení v pravoslavné tradici a také památce Emiliána Timiadise, metropolity silvirského, který byl autorem četných knih a článků o duchovním životě, pastorační a duchovnosti a nevyhýbal se ani otázkám soudobého ekumenismu a mnišství.

BUKUREŠŤ

Rumunský parlament 8. října rozhodl, že svatodušní svátek svatě Trojice a svátek Zesnutí přespáté Bohorodice budou státními

svátky. Rozhodnutí bylo učiněno na základě požadavku Rumunského patriarchátu na úpravu pracovního zákona.

ZENEVA

Světová rada církví a Konference evropských církví vyzývali k modlitbám a pomoci těm, kteří byli zasaženi konfliktem v kavkazské oblasti. „Použití síly v případě jižní Osetie a Abcházie, které stálo mnoho životů civilních obyvatel i vojáků, představuje riziko destabilizace křehkého regionu a probouzí hluboké obavy uvnitř i za jeho hranicemi,“ uvádí se ve společném stanovisku organizací, které zároveň potvrzují angažovanost Ruské pravoslavné církve a Gruzinské pravoslavné církve v úsilí o zastavení bojů a v podpoře mírového řešení konfliktu.

MILÁNO

Ve dnech 24.–28. září se v Itálii, v římskokatolickém církevním středisku v Monze v Milánu konalo 7. valné shromáždění Evropské křesťanské ekologické sítě (ECEN) při Konferenci evropských církví (CEC), organizované pod titulem „Skutečná výzva změny klimatu“. Shromáždění, kterého se zúčastnila stovka delegátů z protestantských a pravoslavných církví Evropy, z církve římskokatolické a arménské, se zaměřilo na různé aspekty ekologické práce křesťanů od teologické reflexe až po každodenní praxi fungování církevních institucí. Výsledkem jednání je společný dokument: Výzva k evropským církvím a plán práce jednotlivých pracovních týmů ECEN na nejbližší období.

(Více informací na www.ecen.org.) V průběhu plenárního zasedání zaznělo také pozdravné poselství J. V. ekumenického patriarchy Bartoloměje, které přečetl o. ThDr. Dimitrios Tzetzis. Do šestičlenné řídicí skupiny ECENu byl opětovně zvolen bratr Mgr. Roman Juriga.

MOSKVA

Ruská pravoslavná církev pozastavila své členství v Konferenci evropských církví (KEC) kvůli „estonské otázce“. 11. října to oznámilo oddělení vnějších vztahů moskevského patriarchátu, které jako příčinu tohoto rozhodnutí uvedlo porušení základních principů KEC při projednávání přihlášek EPC a EAPC do KEC.

V listopadu 2007 KEC přijala přihlášku ke členství od tzv. „Estonké apoštolské pravoslavné církve“ (EAPC), která vstoupila do konstantinopolského patriarchátu, ale není uznávána moskevským patriarchátem, protože tato struktura vznikla nekanonickým způsobem na kanonickém území moskevského patriarchátu. Do KEC se ale přihlásila i kanonická Estonská pravoslavná církev moskevského patriarchátu (EPC). KEC při projednávání přihlášek upřednostnila EAPC, kdy nebyl vyžadován jinak běžný konsensus a nebylo přihlédnuto k tomu, že se zástupce RPC zdržel hlasování. Při jednání o přijetí EPC bylo naopak vyhlášeno, že je potřebný konsensus všech členských církví, což však odporuje ústavě KEC.

„S politováním musíme konstatovat,“ praví se v oficiálním prohlášení Ruské pravoslavné církve, „že KEC ztratila svou směřující roli a přestala být sjednocující silou. Hlas církví ze zemí stojících mimo Evropskou unii je stále více ignorován. Tím ovšem KEC ztrácí svou historickou úlohu a přestává být mostem mezi Východem a Západem Evropy.“

I po pozastavení svého členství v KEC chce Ruská pravoslavná církev i nadále usilovat o další rozvoj dobrých vztahů s ostatními církvemi, které jsou členy KEC, tak, aby společně hájily a upevňovaly křesťanské hodnoty v životě současné Evropy.

ZDROJ: CREDO.RU

PŘIPRAVILI: METROPOLITA KRYŠTOF, ROMAN JURIGA, SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ

ZPRAVODAJSKÝ ZÁPISNÍK

PREŠOV

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE

KŘESŤANSKÁ VÝCHODISKA SOCIÁLNÍ PRÁCE

Pravoslavná bohoslovecká fakulta PU v Prešově uspořádala ve dnech 6.–7. října 2008 mezinárodní konferenci na téma: Křesťanská východiska sociální práce a její misijní rozměr. Hlavní příspěvek přednesl profesor Stilianos Papadopoulos z Athénské univerzity. S příspěvkem „Sociální práce Pravoslavné církve v Československu za doby reálného socialismu a po něm“ vystoupil metropolita Kryštof. Bohatá diskuse, která byla též součástí konference, aktualizovala problematiku sociální práce v podmínkách 21. století.

MICHALOVCE

PRVÉ VÝROČÍ BISKUPSKÉHO SVĚČENÍ V MICHALOVČÍCH

V neděli 5. října 2008 oslavili duchovní spolu s věřícími v Michalovcích první výročí biskupského svěcení vладыky Jiřího (Stránského). Výroční archijerejskou liturgií v chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Michalovcích sloužil spolu s jubileantem metropolita Kryštof a duchovní michalovecké eparchie. Vладыka Kryštof daroval biskupovi Jiřímu archijerejskou mitru, která v pravoslavné církvi symbolizuje především Kristovu trnovou korunu. Duchovní a věřící nakonec zahrnuli svého biskupa květinami, dárky a zaspívali mu dojemné mnoholetí.

REBRÍN

PANYCHIDA U HROBU BISKUPA

KYRILA (MUČIČKY)

V neděli 5. 10. 2008 vykonal metropolita Kryštof spolu s biskupem Jiřím panychidu u hrobu jeho předchůdce vладыky Kyrila v Rebríně. Podle usnesení posvátného synodu z letošního roku budou do Rebrína k pravoslavnému chrámu přeneseny ostatky tří dalších zesnulých michaloveckých biskupů: vладыky

Alexandra a Metoděje z Prešova a vладыky Metoděje (Kančuhy) z Kolína u Prahy.

PREŠOV

SVÁTEK SVATÉHO SERGIJE RADONĚŽSKÉHO

Svátek ctihodného Sergije, igumena radoněžského, oslavil dne 8. 10. 2008 metropolita Kryštof spolu s bohoslovci v seminární kapli sv. Jana Bohoslovce v PBF UP v Prešově. Vладыka Kryštof ve své promluvě zdůraznil duchovní význam svätce nejen pro jeho rodou vlast, ale též pro celý pravoslavný svět.

LÁZNĚ BEŠEŇOVÁ

ZASEDAL POSVÁTNY SYNOD

V kongresovém centru v Bešeňové na Slovensku dne 22.–23. října 2008 zasedal Posvátný synod Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku za předsednictví metropolity Kryštofa. Projednal kromě otázek kanonické správy církve také výsledky zahraničních cest a připravil podklady pro vánoční poselství věřících.

Posvátný synod také vyhlásil národní pouť do Mikulčic a Hrubé Vrbky na sobotu 23. května 2009. Na velkomoravském sídlišti v Mikulčicích si věřící připomenou 1140. výročí zesnutí sv. Cyrila, apoštola Slovanů, a v Hrubé Vrbce 130. výročí narození sv. mučedníka Gorazda.

EKONOMIKA VS. EKOLOGIE?

1.část

Stalo se vlastně „náhodou“, že se právě listopadové číslo našeho ekologického seriálu plánované někdy na začátku léta mělo zabývat vztahem ekonomiky a ekologie, řečeno jednodušeji, vztahem peněz a majetku k životnímu prostředí. Od doby, kdy jsme se sestrou šéfredaktorkou Marií Kabošovou 11. číslo takto plánovali, se ve světě ekonomiky a financí událo mnohé. Vzápětí po krizi finanční začíná svět obcházet strašidlo krize ekonomické, se všemi negativními dopady na životy lidí. Jako všechny ekonomické krize předchozí, i tato bude mít patrně nejvíce „skutečných“ obětí nikoliv mezi bankéři a akcionáři investičních fondů, či burzovními makléři (jak se nám snaží namluvit globální mediokracie a někdy také bratr Raus z náboženského vysílání Českého rozhlasu), ale mezi lidmi méně a středně majetnými, kteří budou přicházet o práci a kteří se zřejmě ocitnou na sociálních podporách a v situacích, kdy budou muset z velmi skromných prostředků zaplatit bydlení, jídlo a rok od roku dražší energie a na ostatní jim zbude velmi málo anebo nic... V situaci ekonomické krize to bude, po méně majetných lidech asi hlavně Boží stvoření- příroda a ochrana životního prostředí, kdo přijde zkrátka.

I bez globální ekonomické krize je ale problematika vztahu ekonomiky a ochrany životního prostředí dosti složitá a ve světle současného vývoje dokonce polarizovaná. Pokusme se však i „navzdory nepříznivým okolnostem“ popřemýšlet s Boží pomocí nad tím, zda a jaký ten vztah mezi ekonomikou a Božím stvořením v současnosti vlastně je a jaký by tento vztah měl a mohl být s ohledem na naše bližní i Boží stvoření a především s ohledem na skutečnost, že Boží Syn, dokonalejší Bůh a dokonalejší Člověk, vstoupil do světa, aby člověka a svět zachránil a přivedl jej k Bohu Otci. Při našem hledání se pokusíme spíše než o zjednodušující a jak se zdá dosti krátkozraké ekonomické teorie - („neomylná ruka trhu vše vyřeší“ a „ti schopní se dokážou o sebe vždy postarat“ anebo: „každému musí společnost dát podle jeho potřeb“ a „všechno má být společné“) - opřít se o Bibli, svatootcovskou tradici a o pravoslavnou teologii, která se již řadu let pokouší hledat odpovědi také na tyto nelehké, avšak velmi naléhavé otázky.

BOHATSTVÍ, CHUDOBA

A EKOLOGIE VE STARÉM ZÁKONĚ

V biblickém příběhu o putování Izraele pouští čteme zvláštní příběh, který v jistém smyslu

předznamenává zvláštní vztah, který by měl mít věřící člověk k věcem, které umožňují jeho pozemský život a které chce řešit i současná ekonomika: „Ten, kdo nasbíral mnoho, neměl nadbytek, a kdo nasbíral málo, neměl nedostatek. Nasbírali tolik, kolik každý k jídlu potřeboval.“ (2 Moj 16,18). Jednalo se samozřejmě o nebeskou manu, již Hospodin sytil svůj vyvolený lid, a je zřejmé, že v příběhu o putování pouští nacházíme jak v současnosti velmi diskutovaný koncept tzv. „materiální dostatečnosti“ a tak také „velmi moderní“ požadavek především „duchovního cíle“. Celé toto biblické vyprávění nám až do našich dnů připomíná význam a smysl askeze, jež se věřícímu člověku spolu s modlitbou k Bohu jeví jako základní východisko z existenciálních krizí ekonomických i ekologických od starověku až po současnost.

Bohatství se ve Starém Zákoně stává především znamením Boží přízně. Vyvolený lid a jeho představitelé jsou obdařeni materiálním bohatstvím, které je definováno ve starověkých kategoriích – stáda ovcí, koz a krav, množstvím země atd. Avšak i v Žalmu čteme o tom, že muž, který je věrný Hospodinu a je pozhánán jménem i bohatstvím, má určitou sociální odpovědnost vůči tomu, komu se po materiální stránce nedaří. Vidíme zde spojení bohatství s odpovědností za ty po materiální stránce méně obdařené. Starozákonní kniha Přísloví často upozorňuje na to, že pokud bohatství není chápáno jako dar od Boha a není pocítováno jako závazek k odpovědnosti, ztratí se a stane se dokonce nebezpečným po toho, kdo jej vlastní... „Kdo před křikem nuzného si zacpe uši, bude také volat, ale odpověď nedostane“ (21,13).

Starozákonní proroci jasnými slovy kritizují nenasytost a nespravedlnost bohatců: „Běda těm, kteří připojují dům k domu a slučují pole s polem, takže nezbyvá žádné místo, jako byste jen vy byli usedlíci v zemi“ (Iz. 5, 8) a prorok již vidí také spojitost lidské nenasytosti s bezohledností k Božímu stvoření: ...“na dílo Hospodinovo neberou zřetel a dílo rukou jeho nevidí. Proto bude můj lid vystěhován, neboť nemá poznání. I nejváženější budou hladovět... Běda těm, kdo v provazech šalby vlečou nepravost, jakoby v postraňcích táhli povoz

hříchů, a říkají: „necht' urychlí a uspíší své dílo, ať jej uvidíme, necht' se přiblíží a uskuteční úrůdek Svatého Boha Izraele, ať jej poznáme. Běda těm, kdo říkají zlu dobro a dobru zlo, kdo vydávají tmu za světlo a světlo za tmu, kdo vydávají hořké za sladké a sladké za hořké“ ...“Běda těm, kdo za úplatek ospravedlňují svévolníka a spravedlivému upírají spravedlnost.“ (Iz. 5, 13-23).

Jakkoliv vzdálená je doba proroka Izajáše od doby naší, je zřejmé, že problémy „ekonomiky“, „sociální a politické situace“ a dokonce také náznak příčin „ekologické krize“ a „neúcty k daru Stvoření“, byly již ve starověkém Izraeli rozpoznány jako problémy podobné těm, jejichž řešení hledá s odstupem mnoha staletí najít světové společenství národů. Dlužno zde ale připomenout, že s ohledem na Bohem přikázanou dobu odpočinku - jakkoliv nedokonalá byla starozákonní ekonomika a asi také mlhavé povědomí o ekologických souvislostech, - toto „dopřávalo oddech“ přírodě- Božímu stvoření. „Den odpočinku“ byl ve starém Izraeli úzkostlivě svěcen. Boží stvoření tak bylo na jeden den v týdnu „vysvobozeno“ z nelibostného tlaku lidské tvorivě a velmi často bohužel destruktivní aktivity a mohlo regenerovat svoje síly. Toto současná 24 hodinová globální ekonomika již nerespektuje a neumožňuje.

Ve vztahu k sociální nerovnosti a extrémní chudobě a také k extrémní a dlouhodobé kumulaci bohatství pak starozákonní Izrael znal pojem „Milostivého léta“ či „Jubilea“, roku, kdy se každý vracel ke svému nemovitému vlastnictví a stával se svobodným. Opět zde kromě negace sociálních rozdílů a zřejmě i redistribuce půdy - dokonce na jeden celý rok - docházelo také k regeneraci a „vysvobození“ Božího stvoření od lidské aktivity a tlaku civilizace(!), jakkoliv utopicky a nereálně nám takovýto požadavek může dnes znít. Vše se samozřejmě dělo s ohledem na Boží vůli: „Země nesmí být prodávána bez práva na zpětnou koupi, neboť země je má. Vy jste u mne jen hosté a přistěhovalci. Proto po celé zemi, jež bude vašim vlastnictvím, zajistíte možnost zemi vyplatit...“ (3Moj 25,23).

ROMAN JURIGA

Pokračování nadepsané Bohatství, chudoba a ekologie v Novém zákoně a v současném světě naleznete v prosincovém čísle.

FILM VE ZNAMENÍ RYBY

Již 7. ročník mezinárodního filmového festivalu zaměřeného na duchovní filmovou tvorbu – první svého druhu u nás – se za velkého zájmu veřejnosti konal 1.–4. října v Olomouci. Na výslovné přání organizátorů převzal záštitu nad festivalem spolu s mons. arcibiskupem Janem Graubnerem také Jeho Blaženost Kryštof, arcibiskup pražský a metropolita českých zemí a Slovenska. Zrodila se myšlenka, že festival by mohl z Olomouce putovat také do Prahy a dalších českých měst. Zatímco na Moravě je organizace festivalu dílem římskokatolických věřících, v Čechách by se organizace mohli ujmout pravoslavní. Společnou vizí organizátorů i tvůrců, kteří stáli u kolébky festivalu, je přivést do České republiky co nejvíce filmů z duchovní tematikou (které v kinech a na obrazovkách televizí lze zhlédnout jen zcela výjimečně) a zpřístupnit je co největšímu počtu diváků.

Festival slouží také jako mezinárodní platforma pro setkání tvůrců a výměnu zkušeností. Letošní ročník byl koncipován do bloků a tematicky. Mnoho diváků festivalu se těšilo především na setkání s naším vladkou, kterému však nakonec pracovní povinnosti neumožnily, aby se festivalu osobně zúčastnil. Důstojně ho zastoupil a jeho jménem 2. října pozdravil diváky o. Patrik Ludvík na večeru věnovaném pravoslavné duchovnosti.

Diváci měli možnost zhlédnout tři filmy z autorské dílny režisérky Svatavy Marie Kabošové, které vznikly v rámci cyklů Světci a svědci a Cesty víry v České televizi, a zúčastnit se následné besedy s autorkou. Celý programový blok byl koncipován jako „Pravoslavná cesta ke svatosti“. První film vyprávěl o životě úspěšného vojevůdce, knížete sv. Alexandra Něvského, druhý o sv. Serafimovi Sarovském. Třetí o historii a současnosti tradice tzv. pravoslavného „besedničestva“ v Samarské gubernii v rámci Ruské pravoslavné církve. Besedničestvo vzniklo koncem 18. stol. jako duchovní proud, který svá pravidla získal přímo od sv. Serafima Sarovského. Nejlépe je lze charakterizovat jako „bílé mnišství“. Dokument

Archandělské klíče přiblížil život v komunitě, jejíž členové sice nenosí mnišské oděvy a zůstávají otevření pro společnost, avšak usilují v maximální míře o naplnění ideálu křesťanského života v pravoslaví. Členové komunity dodržují přísná postní a modlitební pravidla a jsou v úzkém vztahu s duchovním otcem – starcem, který je vede. Není bez zajímavosti, že hnutí získalo pozhřebání a uznání v rámci pravoslavné církve v Rusku (jeden z členů hnutí, sv. Petr Čagrinský, byl kanonizován) a zažívá teď období rozvoje. Poslední dokument zaujal diváky natolik, že se živě zajímali nejen o možnost návštěvy této komunity v Samarské gubernii, ale kladli i celou řadu otázek, na které nebylo možné v krátkém čase ani odpovědět. Režisérka a šéfredaktorka našeho časopisu upozornila diváky na Hlas pravoslaví (po promítání nezůstal v předzáhlaví ani jeden výtisk), náš nový pravoslavný portál a především na možnost pokračovat v rozhovoru přímo s přítomným duchovním – představeným olomouckého katedrálního chrámu sv. Gorazda o. Petrem Novákem.

Večerní blok byl vyhrazen hrané tvorbě a uváděla ho opět sestra Maria. Tentokrát představila osetinský hraný film 11 dopisů k Bohu svého kolegy a přítele režiséra Akima Salbijeva. Film, v němž se střídala ruština s osetštinou, byl uveden s českými titulky, které vznikly jen díky práci dobrovolníků a technické podpoře TV NOE, jež tento film uvedla na Nový rok. Autor, který je současně producentem, totiž věnoval TV NOE právo jednoho bezplatného uvedení. Salbijeva „kavkazská kronika současných Osetinců“ zaujala už na loňském festivalu ve Zlíně, kde byl film sice promítnut mimo soutěžní přehlídku, ale oceněn zvláštní cenou ředitele festivalu. Česká televize ho však doposud nezakoupila. Pro mnohé diváky bylo setkání s tradicemi a kulturou Osetie velkým objevem a citlivý příběh mapující „osudy jedné Bohem zapomenuté internátní školy“ diváky na mnoha místech rozesmál i rozplakal. Sestra Maria zdůraznila, že ačkoliv se většina Osetinců hlásí k pravoslaví, autor tohoto filmu je muslim. Pouká-

zala na to, jak autor mistrným způsobem zachytil přerod negativních postav v pozitivní ve chvíli, kdy se jich dotkl paprsek lásky, a jak v podtextu svého filmu ukryl nehlubší poselství: I největší problémy života, všechny spory je možné řešit láskou, protože Bůh je láska.

3. října se představili křesťanské televize – česká TV NOE a slovenská TV LUX a jejich ředitelé hovořili o programové koncepci i zdrojích financování. TV LUX začala samostatně vysílat v tomto roce a profiluje se jako výlučně římskokatolická televize, která je financována přímo slovenskou biskupskou konferencí. Jde o koncept komerční křesťanské televize, která sice každý den vysílá mši svatou, ale spoléhá i na příjmy z reklamy a komerční činnosti. Česká TV NOE je otevřená i ostatním křesťanským denominacím a všem dobrým zprávám, vysílá pořady českých i slovenských tvůrců a také vhodné převzaté pořady z archivu České a Slovenské televize. Odmítá komerci a jakoukoliv reklamu a spoléhá na přízeň diváka a členů klubu TV NOE, kteří jako jediní

svými skromnými dary tuto televizi financují. TV NOE vysílá i na Slovensku a je zde oblíbená. Je stále otevřená i pro nás pravoslavné a neměli bychom na ni ani my zapomínat ve svých darech. Pokud se najde dostatek ochotných dárců a vytvoří se fond pro dabing zahraničních pravoslavných filmů, pro přenosy z našich bohoslužeb a tvorbu vlastních pořadů, máme možnost je uvést právě na TV NOE, která je šířena jak satelitem, tak internetem. (Váháte-li tedy, co si opatřit při přechodu na digitální vysílání, doporučujeme pořídit si zařízení, které umožňuje současně satelitní příjem.)

Festival proběhl ve vynikající atmosféře, byl opět skvěle organizován a stal se místem setkání podobně smýšlejících tvůrců a diváků. Přejme mu více sponzorů a ještě více obětavých spolupracovníků, tak aby co nejdříve mohl vykročit i za hranice města Olomouce.

VÍCE INFORMACÍ NA

WWW.FILMVEZNAMENIRYBY.INFO

ROMAN JURIGA

ZVEME VÁS NA FILMOVÉ VEČERY PRAMENY PRAVOSLAVÍ

Každé první pondělí v měsíci se v 18,00 hodin scházíme v hotelu Icon, V Jámě 6, v Praze 1. Večery uvádí režisérka Svatava Kabošová. Těšit se můžete na životní příběh Věry Sýkorové DCERA LEGIONÁŘKY, v němž se dozvíme mnohé o Číně. ZÁZRKY NA ŘECE VOLZE představí pozoruhodnou ruskou pravoslavnou školu.

Hostem večera 1. prosince bude český pravoslavný režisér Kyril Bočkarev, který představí své krátké hrané filmy a promluví o svých zkušenostech ze studií na filmové fakultě v Kyjevě.

5. ledna uvedeme filmy o pravoslavných poutích. Vypravíme se do Svaté země a podíváme se spolu s naším vladkou metropolitou a poutníky i do autentických míst k Jordánu, kde skutečně křtil Jan Křtitel. V krátké ukázkce si také připomeneme první pouť na Kypr. Hlavním hostem večera bude vladka metropolita Kryštof, který naváže na shlédnutí filmy a promluví o svatých místech.

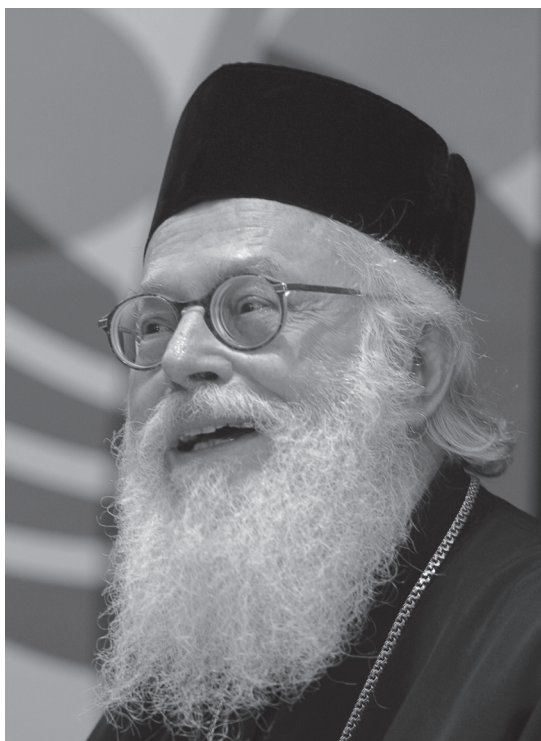

MISIE – KAŽDODENNÍ ÚKOL PRO KAŽDÉHO KNĚZE I LAIKA

Někdy se setkáváme s podivným názorem laiků, ale i duchovních: domnívají se, že doba apoštolů už pominula, pravoslavi je jen pro vyvolené, které si Pán Bůh sám najde, a misie, hlásání slova Božího v dnešním světě, už neobstojí, protože by to bylo jen násilné přesvědčování... a tak je lépe hloubat nerušeně o čistotě pravoslavi, zavřít se na vlastní faře a čekat až na dveře zaklepou imigranti. Následující zamyšlení o cílech a motivaci misie napsal v roce 1965 dnešní arcibiskup tyranský a celé Albánie Anastasios. V šedesátých letech vedla jeho slova mimo jiné ke vzkříšení pravoslavné zahraniční misie. I po několika desetiletích neztrácí na aktuálnosti a naléhavosti a stojí za to si je připomenout.

Misie se jeví jako vnitřní nevyhnutelnost pro věřící a celou církev. Pokud se odmítá, pak je to možné považovat nejen za vyhýbání se plnění povinnosti, ale i jako sebepopření.

Křesťan je údem těla Kristova a jako takový žije v Kristu a nemůže myslet, cítit a konat, jakkoliv hledět na svět bez Krista. Nemůže ohraničovat životní prostor jen vlastní církevní obcí, svým vlastním městem, národem, nebo jak někdy říkáme křesťanským světem. Pro křesťana stejně jako pro Krista není možná lhostejnost k miliónům těch, kteří jsou odloučeni od společenství Izraele, bez účasti na smlouvách Božího zaslíbení, bez naděje a bez Boha na světě (Ef 2,12). Křesťan ví, že z jedné krve byl stvořen celý lidský rod, a proto Spasitel Bůh chce, aby všichni lidé došli spásy a poznali pravdu (1Tm 2,4). Bůh však promínil lidem dobu, kdy to ještě nemohli pochopit, a nyní zvěstuje všem, ať jsou kdekoli, aby této neznalosti litovali a obrátili se k němu (Sk 17,30). Zejména význam slova “nyní” povzbuzuje k misionářství. Zvláště to “všem a ať jsou kdekoli” klade důraz na to, abychom viděli celosvětový rozměr naší povinnosti. Takové vidění věcí nemá nic společného s kosmopolitním myšlením, které

odvádí člověka k hledání za hranicemi rodné země a kultury v jakémsi romantickém opojení a vede ho k velkému zanedbávání potřeb rodiny a ke krizi “křesťanského národa”. Křesťan přebývající v Tom, který je samotnou skutečností, zůstává misionářem – realistou. Ví, že pole pro misionářství je všude. Je schopen vidět, že potřeby některých zemí jsou naléhavé a pracovníků je tam málo, zejména v zemích, kde se evangelium ještě nekázalo. Ale jak mohou zvývat toho, v něhož nevěřili? A jak mohou uslyšet, není-li tu nikdo, kdo by ho zvěstoval? A jak mohou uvěřit v toho, o němž neslyšeli? A jak budou zvěstovat, nejsou-li posláni? (Ř 10,14-15) Ta čtyři jak zapalují mysl a srdce. Misionář věří, že pro každého člověka není nic drahocnějšího než pravda zjevná Slovem, a proto cítí, že nejvíce v naší době trpí ti lidé, kteří jsou zbaveni Slova, ne proto, že by se sami zrekli jeho slyšení, ale z prostého důvodu, že ti, kteří ho v průběhu věků znali, se nestarali o jeho šíření. Misionář také cítí, že jeho čest, spravedlivost, víra a láska nemohou být opravdovými, pokud se nesnaží něco pro nápravu prakticky udělat alespoň v rámci svých možností. Podobně jako apoštol Pavel se totiž cítí dlužníkem Řeků i barbarů, vzdělaných i nevzdělaných. (Ř 1,14) Křesťan přece nemůže jen hledět na kříž, na kterém Pán rozepjal své ruce, aby objal všechny národy a národnosti, aby skrze něho a v něm bylo smířeno všechno, co jest, jak na zemi, tak na nebesích, protože smíření přinesla jeho oběť na kříži (Ko 1,20), jak je to stále potvrzováno v pravoslavných zpěvech. Protože pokud bude jen hledět, omezuje se v té chvíli jen na to, aby oslavil Ukřižovaného, prosil o jeho milosrdenství, ale přehlíží přitom celosvětový a kosmický význam a cíl té oběti.

Přijďte všechny národy; poznejte sílu strašlivého tajemství. Kristus, náš Spasitel, předpočátečné Slovo, je ukřižován za nás a dobrovolně přijal pohřbení; vstal z mrtvých, aby spasil celý vesmír. Pokloňme se mu.

Účast na misii těch, kteří myslí a žijí teologií, není jakousi povinností, projevem cíle-

vědomosti či věci morálky, ale je to mnohem více vnitřní, “mystický” existenciální imperativ. Neboť ten, kdo je částí Krista a žije v Duchu, nemůže myslet a žít nějak odlišně.

Pokud je vnitřní potřebou věřícího pravda, o to víc to platí pro Církev, která není pouhý “úd”, ale samotné tělo Kristovo, která je plností toho, jenž přivádí k naplnění všechno, co jest (Ef 1,23). Církev bez misie si sama sobě protirečí. Církev je “pomazaná” a “poslaná” tak jako Kristus (srovnej J 17,18: Jako ty jsi mne poslal do světa, tak i já jsem je poslal do světa.), aby pokračovala v díle Krista, který byl poslán: aby vyhlásil zajatcům propuštění a slepým navrácení zraku, aby propustil zdeptané na svobodu, aby vyhlásil léto milosti Hospodínovy (L 4,18-19). Posláním Církve je, aby naplnila toto dílo: ona je apoštolská, protože ochraňuje apoštolskou horlivost, živou apoštolskou tradici a právě ona je poslána...

Rozšíření obzoru misie do měřítka celosvětového je přímo spojené s vítězstvím Krista v jeho Vzkříšení a to, že jemu je dána veškerá moc na nebi i na zemi (Mt 28,18), má být ohlášeno všem národům: Jděte ke všem národům a získejte mi učedníky, křtíte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého (Mt 28,19). Do Vzkříšení, do završení spasení, bylo učedníkům zakázáno vycházet za hranice Judee... Stejně tak po Vzkříšení jim nebylo dovoleno vymezovat hranice svého kázání tímto rámcem: Jděte ke všem národům... Proto horlivě opěvovat Vzkříšení a žít vzkříšením na straně jedné a na straně druhé jen přežívat ve dnech do vzkříšení, znamená upadnout do stavu absolutního protičtení si. Jinými slovy to znamená, že chceme uzavřít své skutky, činy a zájmy do hranic Izraele – dokonce nového Izraele po milosti a nemít přitom na zřeteli náš imperativ, rozkaz Krista: zvěstovat Jeho vítězství všemu stvoření.

ANASTASIOS (YANNOULATOS),
ARCIBISKUP TYRANSKÝ A CELÉ ALBÁNIE
Z RUŠTINY PŘELOŽIL
DIÁKON MAREK MAXIM ŠVANCARA

Z článku CÍL A MOTIVACE MISIE, červenec 1965, zdroj: Synopsis
Dostupné na: <http://kiev-orthodox.org/site/churchlife/1158/>

O MISIJNÍ ÚLOZE JAZYKA

Spolu s obrozením Hlasu pravoslavní zintenzivnil svou činnost i osvětový odbor pražské pravoslavné eparchie. Informace o jeho činnosti a o první konferenci, pořádané 12. září v Praze, vám nyní přinášíme.

Osvětový odbor pražské pravoslavné eparchie (OSO) obnovil po několikaleté přestávce svoji činnost podle tradice sv. Gorazda. Pracuje v něm nyní 18 stálých členů a dle potřeby jsou zřizovány přidružené a úzce zaměřené komise, např. skupina bohemistů zabývající se českou pravoslavnou terminologií. Tyto komise budou pracovat vždy do „vyřešení“ problému, např. otázky nedělních škol, mládeže, pěveckých sborů, vzdělávání duchovních i laiků, propagace atd.

Osvětová činnost ve své podstatě je velmi rozsáhlá oblast aktivit, které směřují k jednomu cíli a tím je rozvoj práce pro budoucnost české pravoslavné církve. Malými kroky bychom měli pomáhat církevním obcím, duchovním i věřícím v různých oblastech církevního života.

S pozhánáním vладыky Kryštofa, arcibiskupa pražského a metropolitů českých zemí a Slovenska, a na základě usnesení OSO se uskutečnila v Praze 1 v hotelu ICON první konference na téma O misijní úloze jazyka v dějinách i současnosti. Zúčastnilo se jí 58 účastníků, duchovních i laiků, z 37 církevních obcí v Čechách.

Toto téma považujeme totiž za velmi aktuální a je třeba k němu otevřít diskusi, vést dialog, dospět k závěrům a praktickým krokům. V průběhu konference jsme provedli průzkum formou písemné ankety a zjistili jsme, že při bohoslužbách užíváme 10 různých jazyků. Převažujícím liturgickým jazykem je samozřejmě **jazyk český**, dalšími v pořadí jsou **jazyk církevněslovanský a řecký**, při kázání dále využíváme národní jazyky našich menšin, jako jsou ruština, rusínština, ukrajinština, bulharština, řečtina, němčina, angličtina, rumunština a srbština. To znamená, že česká pravoslav-

ná církev vychází maximálně vstříc přáním církevních obcí a zde žijícím národnostním menšinám. Tato bohumilná pestrost jazyků přináší i nové otázky a problémy, o kterých referoval o. David Dudáš z Rokycan. Zdůraznil, že se snaží především, aby se v jeho chrámu „všichni cítili jako doma a našli kousek svého domova“. Proto v rámci jedné bohoslužby využívá i několika jazyků. O. archimandrita Marek z Litoměřic zdůraznil zásadu **srozumitelnosti učení**, sloužení i poznání. Bez zásady srozumitelnosti se nemůže zrodit víra, a proto užívání jazyka při bohoslužbách hraje velmi významnou roli.

Stojí však před námi také otázka **misijní zodpovědnosti k budoucnosti církve**. Vedle jazykové pestrosti, způsobené přílivem menšin, je třeba pracovat také pro další generaci „rodiny pravoslavných cizinců“, kteří budou již dobře ovládat český jazyk a budou nezávisle na svém původu vyžadovat užívání českého jazyka při vyučování náboženství i v náboženském životě. To si vyžaduje od duchovních velkou moudrost a vzdělání. Proto na základě této konference a po urgencích metropolitní rady a eparchiálních rad došlo k usnesení o vzdělávání duchovních jiných národností ve znalosti českého jazyka s cílem složení zkoušky. Metodickou přípravu zkoušek z českého jazyka zajistí osvětový odbor ER pražské eparchie.

Dalším významným tématem v otázce užívání jazyka je jeho **prosociální funkce**. Pravoslavná církev si získá v české společnosti sympatie svou komunikativností, prací pro společnost, integrováním menšin a svým hrdinstvím v době heydrichiády. V současné době se od nás očekává pozitivní výchovná a vzdělávací práce, prosazování pozitivních hodnot v demokratické společnosti.

Příspěvek prezidentky Bratrstva pravoslav-

né mládeže Libuše Pipkové připomněl všem povinnosti vyplývající z ústavy pravoslavné církve: každá církevní obec nebo několik obcí společně mají zakládat místní skupinu BPM. (Text příspěvku přinášíme na stránkách Pravoslavná mládež – pozn. red.)

Z diskuse vyplynulo, že církevní obce nemají k bohoslužebným účelům dostatek české literatury, např. příručku pravoslavných obřadů. Byla otevřena i otázka negativních projevů chování některých národnostních menšin vůči českým věřícím.

V závěru konference zhodnotila tajemnice osvětového odboru plnění úkolů, nově založené nedělní školy, odevzdané propagační materiály církevních obcí, odevzdané seznamy nabízené literatury v českých zemích, posílání článků do Hlasu pravoslavní, na portál, odevzdání článků do kalendáře na rok 2009. Šéfredaktorka Hlasu pravoslavní oslovila přítomné, aby aktivně přispívali jak na portál, tak do časopisu, který se stává živým orgánem naší církve. Upozornila, že každá církevní obec může využívat služby newsletterů a být okamžitě informována o dění v naší církvi. Zatím o tuto službu požádala a své internetové adresy zaregistrovala jen malá část našich pravoslavných obcí. Obrátila se také na přítomné s prosbou o finanční podporu a dary na zabezpečení chodu portálu a tisku našeho časopisu.

Konference OSO doporučila pracovníkům pravoslavné církve být aktivní v těchto perspektivních úkolech, které budou dále sledovány:

1. Příprava zkoušek z českého jazyka pro cizince žádající udělení trvalého pobytu a zaměstnání.
2. Setkávání duchovních v místě bydliště ke společnému čtení Písma svatého v češtině.
3. Zakládání nedělních škol při církevních obcích, vyučování náboženství i malých skupin dětí. Vedení zápisů do knihy o vyučování náboženství (seznam žáků, datum, téma vyučování, účast). Nedělní školy probíhají pravidelně i při počtu dvou dětí.
4. Zakládání místních skupin Bratrstva pravoslavné mládeže pod vedením duchovní osoby církve (i při malém počtu mládeže od 13 do 35 let).
5. Dále připravovat informační a propagační materiály o církevní obci a rozdávat je zájemcům a institucím.
6. Sepisovat pravoslavnou literaturu v církevních obcích k zapůjčení a prodeji.
7. Zakládat skupiny církevního zpěvu a sborů. Vyučování církevního zpěvu.

MGR. EVA ŠUVARSKÁ,

VEDOUcí OSVĚTOVÉHO ODBORU

PŘIPRAVUJE SE

Novoroční ekumenická slavnost, kterou každoročně připravuje Česká televize bude 1. ledna 2009 od 18 hodin vysílána v přímém přenosu tentokrát z naší pravoslavné katedrály sv. Cyrila a Metoděje v Praze a bude věnována osobnosti biskupa sv. novomučedníka Gorazda a 130. výročí jeho narození.

BRATRSTVO PRAVOSLAVNÉ MLÁDEŽE A JEHO MÍSTO V CÍRKVI

Jen málo duchovních si uvědomuje, že organizovaná skupina mládeže v jeho církevní obci mu může být velkou pomocí – starší ve víře a sečtější se mohou zabývat organizací nedělní školy pro předškoláky, mohou vytvářet a spravovat internetové stránky obce, organizovat setkání a besedy, mohou být velkou pomocí ve sboru (pokud ho přímo sami nevytvoří) i ve svatyni nebo třeba jen svou přirozenou zvědavostí mohou být impulsem pro starší, aby se znovu začali zajímat o svou víru.

Bratrstvo pravoslavné mládeže bylo založeno 11. června 1994 ve Vilémově u Litvle. Navázalo svou existencí na předválečnou organizaci pravoslavné mládeže a zároveň reflektovalo celosvětový trend sdružování mladých pravoslavných křesťanů, reprezentovaný zejména celosvětovou organizací pravoslavné mládeže Syndesmos, jejímž členem se v roce 1995 také stalo.

Již od počátků novodobého působení pravoslavné církve v našich zemích byla zjevná snaha zohlednit a naplnit specifické potřeby mladých věřících. Zpočátku se jednalo o pokus zapojit mládež do života církve prostřednictvím Konferenci Českého hnutí pravoslavné mládeže (od roku 1929) a posléze pomocí spolkové struktury nazvané Československé hnutí pravoslavné mládeže, budované od roku 1932. Jelikož tato struktura se ukázala jako příliš izolovaná od církevního života, bylo v květnu 1936 rozhodnuto vytvořit v rámci církevních obcí volná sdružení pravoslavné mládeže pod názvem Beseda pravoslavné mládeže. Tento model fungoval až do roku 1942, kdy byla Česká pravoslavná církev postavena mimo zákon.

Po válce již nebylo příliš žádoucí, aby se v rámci církve mládež sdružovala a byla vychovávána ve (a k) víře. K obnovení práce s mládeží na církevní bázi a ke snaze o sdružení mladých pravoslavných došlo opět až v roce 1994 pod vlivem příkladu zahraničních bratrstev.

DĚTI PŘI SVATÉ LITURGII V CHRÁMU
NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE V ROKYCANĚCH 27. ZÁŘÍ 2008.

Struktura Bratrstva pravoslavné mládeže i dnes ve své podstatě kopíruje model, který byl vytvořen biskupem Gorazdem a jeho spolupracovníky. V rámci každé církevní obce (je-li v ní alespoň jeden věkem odpovídající člověk) má existovat místní skupina Bratrstva pod dohledem svého duchovního správce.

Tento fakt je konečným zakotvením i v ústavě Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku, konkrétně v prováděcích předpisech k článku 9 (duchovní správce církevní obce), v bodu 3 – „*správci církevní obce vedle toho náleží zejména: e) zakládat a podporovat činnost Bratrstva pravoslavné mládeže a podle místních možností zabezpečovat prostory pro duchovní aktivity mladých členů církevní obce*“. Předpokládá se tedy, že Bratrstvo pravoslavné mládeže (ve smyslu vedení organizace) funguje jako stmelující prvek, koordinátor a zastřešení jednotlivých místních skupin, které žijí, pracují a působí ve svých vlastních církevních obcích podporovány svými duchovními.

Ústava nepředpokládá, že by Bratrstvo pravoslavné mládeže bylo jakousi paracírkevní komunitou mladých, která se s církví setkává jen prostřednictvím účasti svých jednotlivých členů na liturgickém životě. Naopak, od mládeže se očekává, že bude plně participovat na životě své obce.

Vůbec lze říci, že Pravoslavná církev v českých zemích a na Slovensku bere mládež vážně a očekává od ní, že se zapojí do budování církve a převezme část zodpovědnosti v rozhodování o její budoucnosti, jak vyplývá z ústavy z článku 13 (metropolitní rada), bodu 2 – „*metropolitní radu v Praze tvoří: arcibiskup pražský jako její předseda, biskupové, kteří vykonávají službu v církvi v České republice, tři členové za každou eparchii, volení církevním sněmem, děkan Pravoslavné bohoslovecké fakulty a zástupce Bratrstva pravoslavné mládeže*“, článku 14 (eparchiální shromáždění), bodu 2 – „*tvorí ho eparchiální biskup jako předseda, pomocný biskup (biskup vikář), členové eparchiální rady, za každou církevní obec její duchovní správce a jeden nebo dva (podle rozhodnutí eparchiální rady) věřící, volení shromážděním obce a jeden zástupce Bratrstva pravoslavné mládeže za příslušnou eparchii*“ či z prováděcích předpisů k článku 12 (sněm pravoslavné církve), bodu 2 – „*členy sněmu jsou zástupci Bratrstva pravoslavné mládeže z obou částí církve*“.

Příspěvek z konference „O misijní úloze jazyka“, konané 12. září 2008 v Praze

Že je tento model plně funkční, životaschopný a všestranně prospěšný je možné demonstrovat třeba na příkladu katedrálního chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Praze, kde členové BPM organizují každý měsíc nedělní debaty s duchovní a věroučnou tematikou a účastní se liturgického života jako laikové i mezi klérem, nebo na příkladu chrámu sv. Václava v Litoměřicích, kde se členové Bratrstva podílejí na údržbě a zkrášlování chrámu, zpívají ve sboru při bohoslužbách, podílí se na organizaci poutí zdejší církevní obce a i jinak se plně účastní života své církevní obce.

Bohužel jen málo duchovních si uvědomuje, že organizovaná skupina mládeže v jeho církevní obci mu může být velkou pomocí – starší ve víře a sečtější se mohou zabývat organizací nedělní školy pro předškoláky, mohou vytvářet a spravovat internetové stránky obce, organizovat setkání a besedy, mohou být velkou pomocí ve sboru (pokud ho přímo sami nevytvoří) i ve svatyni nebo třeba jen svou přirozenou zvědavostí mohou být impulsem pro starší, aby se znovu začali zajímat o svou víru. Je proto velmi důležité, aby při každé pravoslavné církevní obci vznikala místní skupina bratrstva.

Dnešní mladí lidé zakoušejí mnoho těžkostí, které předešlé generace pocítovaly jen ve velmi omezené míře. Jde především o ochablost velké části rodinného života, nedostatek komunikace mezi rodiči a dětmi, izolující a odcizující vliv většiny sdělovacích prostředků. Mladí lidé potřebují formaci ve víře a potřebují být doprovázeni. Zároveň však sami musí být zapojeni jako aktivní činitelé života církve.

Stále totiž absolutně platí slova, která zazněla v roce 1941, když delegáti Besed mládeže blahopřáli biskupu Gorazdovi k 20. výročí jeho biskupského svěcení, a to: „*Jací jsme my, taková bude církev za deset až dvacet roků*“.

LIBUŠE PIPKOVÁ, PREZIDENTKA BRATRSTVA
PRAVOSLAVNÉ MLÁDEŽE

CO JE KAPLANSKÁ SLUŽBA V NEMOCNICÍCH?

Z počtu asi dvaceti dvou lidí, ke kterým jsem byl poslán během praxe, jsem narazil na sedm pacientů pokřtěných v pravoslavné církvi. Stáli o návštěvu pravoslavného kaplana, sami však již několik desítek let žili mimo jakoukoliv církevní obec a svátostný život...

Úloha nemocničního kaplana, ve smyslu církvi delegovaného zástupce, je značně odlišná od úlohy kněze určeného k pastoraaci vlastních členů náboženských obcí v nemocnicích. Kaplan během svého působení ve zdravotnickém zařízení většinou nevystupuje v bohoslužebném rouchu. Podmínkou ke kaplanské službě není kněžské svěcení, ale adept musí mít ukončený magisterský stupeň teologického vzdělání a pověření církve, jejíž je členem. Fungující asociace v zahraničí si navíc kladou za podmínku ukončený pastorační kaplanský kurz.

Konfesiční příslušnost kaplana také nesmí být překážkou v rozhovoru s pacientem jiného vyznání, nesmí se stát cílenou misíí, případně aklamací vlastních věroučných pravd v opozici s pacientem. Státní zdravotnická zařízení si vzhledem k různorodosti vyznání pacientů většinou sama volí co nejšířší zastoupení kaplanů různých denominací. Při stanovení výše úvazku kaplana se často bere v úvahu kvantitativní zastoupení pacientů té či oné církve v dané lokalitě – mluvíme zatím o státem registrovaných křesťanských církvích. Tím se samozřejmě netvrdí, že do nemocnice nebude nikdy chodit kaplan imám nebo rabin. Žádný z nich ovšem nebude spadat pod postupně se rodící asociaci křesťanských kaplanů (ta zatím utvořena není, její jádro osciluje kolem konferencí a školení pro křesťanské

V RÁMCI POKRAČOVÁNÍ CYKLU SVĚTCI A SVĚDCI
PŘIPRAVUJE REŽISÉRKA SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ
TAKÉ DOKUMENT VZKŘÍŠENÝ LAZAR.

zdravotníky). Prvořadým úkolem vznikající asociace by se mělo stát nikoliv negativní vymezování se vůči nekřesťanským náboženstvím, ale záruka kontroly a profesio-

nality práce vlastních kaplanů. Spolupráce nabízí komplexnější pohled při hledání řešení v tíživých situacích a vytváří prostor smysluplné ekumeny křesťanů v pomoci potřebným. Kaplani sami mezi sebou reflektují a pomáhají zlepšovat kvalitu práce svých kolegů, setkávají se na supervizních setkáních, radí se o těžkých případech, organizují bohoslužby jednotlivých denominací v nemocničních kaplich. Jako delegovaní zástupci umožňují plně vstoupit církvi stojící vně do nitra zdravotnického zařízení. S lékaři konzultují své postřehy z návštěv a vyjadřují se k stavu pacientů.

Kaplan je delegován církvi, která se stává garantem jeho vhodnosti pro službu ve zdravotnictví. Nemocnice s kaplanem uzavírá pracovní smlouvu, ta ho zavazuje stejně jako zbylý zdravotnický personál k mlčenlivosti o osobních údajích pacientů. Podnět k návštěvě kaplana podává lékař či některý z členů zdravotnického týmu, rozhoduje samozřejmě i přání pacienta vyslovené ve vstupním dotazníku zdravotnického zařízení. Kaplan si o každém setkání učiní krátký zápis, kterým vykazuje svou práci (obvykle délku návštěvy a jméno pacienta). Současný stav fungování kaplanů v nemocnicích je výsledkem dohody uzavřené mezi Ekumenickou radou církví a Českou biskupskou konferencí o společném působení ve zdravotnictví. Podle této dohody je cílem křesťanů poskytnout péči trpícím lidem bez ohledu na vyznání. Při stanovování praktických zásad při formování kaplanské služby v České republice slouží standardy utvářené Evropskou sítí nemocničních kaplanů (ENHCC).

Profesní asociace, která zařítí působnost kaplanů, má svůj smysl. Pastorační pracovník dané církve – kaplan si musí být vědom specifické situace českého misijního prostředí a působit jako týmový hráč. Špatná zkušenost s kaplanem určité církve totiž nemusí znamenat odepření přístupu do ne-

mocnice na řadu let jen konkrétní církvi, ale i celému sdružení. Kaplan musí umět naslouchat, doprovázet, oslovit a porozumět bolestem a strachu pacienta v okamžiku jeho bezprostředního setkání s nemocí i se smrtí. Kaplan musí respektovat předchozí duchovní cesty pacienta, vytvářet atmosféru důvěry a plně přítomnosti, pochopit ekumenický rozměr kaplanské služby, rozumět jejím přednostem a přitom si být plně vědom svého poslání a jedinečnosti přínosu své mateřské církve pro zdravotnické zařízení. U tradičních liturgických církví se povětšinou užívá koncept dělené pastorační a liturgické služby. K vysluhování svátostných úkonů je povoláván kněz – liturg a je k tomu určen prostor nemocniční kaple, v případě závažných situací přímo pokoj pacienta.

Nemocniční kaplan, jako rovnoprávný člen multidisciplinárního zdravotnického týmu, je především garantem lidského rozměru v přístupu k pacientovi. S neustále rostoucí dynamikou rozvoje a úzké specializace jednotlivých lékařských oborů je nutné vytvořit určitou platformu bránící před jednostranně fyzickým chápáním příčin, léčby a průběhu nemoci samotné. Kaplan spolu s psychologem zastává práva pacienta, je k dispozici zdravotnickému personálu, lékařům, pacientům i jejich rodinám. Úloha nemocničních kaplanů je v současné terminologii sekularizovaného světa často vnímána jako "krizová intervenční služba", jejímž nástrojem je specificky křesťanský duchovní rozměr doprovázení a útěchy pacienta v obtížných situacích. Spolupráce multidisciplinárního zdravotnického týmu s sebou přináší očekávání vyššího standardu kvality poskytované péče.

Pilotní projekt, dvousemestrální výcvik nemocničních kaplanů, kterého jsem měl možnost se zúčastnit, byl realizován Evangelickou teologickou fakultou a I. a II. lékařskou fakultou Univerzity Karlovy. Výu-

- Střešovicích. Obě nemocnice měly již předchozí zkušenost s působením nemocničních kaplanů, především díky duchovním z evangelické církve, kteří prošli buď zahraničním výcvikem Clinical pastoral training, nebo mohli poskytnout několikaleté pastorační zkušenosti ze svého působení v armádě.

Během své krátké praxe, především v prostředí LDN, jsem si uvědomil, že ve většině případů bylo mé setkání s pacientem příležitostí znovu oslovit podstatou evangelijní zvěsti po mnohaleté přervě. Výchozím bodem pastoračního momentu byl pacientův návrat ve vzpomínkách k dětství, kdy se s oficiální církví setkal většinou prostřednictvím zbožných babiček a prošel iniciací – křtem. Z počtu asi dvaceti dvou lidí, ke kterým jsem byl poslán během praxe, jsem narazil na sedm pacientů pokřtěných v pravoslavné církvi. Stáli o návštěvu pravoslavného kaplana, sami však již několik desítek let žili mimo jakoukoliv církevní obec a svátostný život. Zbytek návštěv by se dal rozdělit mezi lidi bez vyznání, kteří o návštěvu kaplana stáli (asi pět), a dále křesťany jiných vyznání (sedm), z nichž čtyři i poté, co jsem je informoval o kaplanech jejich vlastní církve, projevíli zájem o další návštěvu. Pouze v jednom případě jsem byl zavolán do nemocnice k pacientce, která si přála setkání s pravoslavným kaplanem a byla praktikující věřící. Svátostně byla zajištěna ze své obce před vstupem do nemocnice, její hlavní přání spočívalo v tom, si zkrátka jen s někým pohovořit o svých pocitech. Stejně tak jako ostatní pacientů chtěla rozhovor s někým, kdo bude mít čas jí především naslouchat. I proto se jako paralela pro kaplanskou službu v nemocnicích nejčastěji zmiňuje příběh o milosrdném Samařanovi (L 10,25-37) a dále vize posledního soudu (Mt 25, 31-46).

MGR. VÍT KOUT, KOORDINÁTOR BMP

STAČÍ VYHRNOUT RUKÁVY ANEB JAK POSTUPUJE STAVBA CHRÁMU SV. JIŘÍ

**DIÁKON MOJMÍR KRÍŽ NÁM PŘIBLIŽUJE ATMOSFÉRU STAVBY
A ODHODLÁNÍ SVITAVSKÝCH, KTERÍ SE PUSTILI DO DÍLA.**

**ZÁKLADY VĚŽE SE BETONOVALY UŽ 2. ZÁŘÍ.
POMÁHAL I O. PETR NOVÁK Z OLOMOUCE.**

I STAŘÍ A LENIVÍ MUSELI PRACOVAT...

**NIKDO NÁM NEUNIKNE. NA ZASYPÁVÁNÍ ZÁKLADŮ A ŠTĚRKOVÁNÍ
DNE 21. ŘÍJNA JSME SI POZVALI O. PATRIKA LUDVÍKA Z LANŠKROUNA. JEŠTĚ UDĚLÁME ZÁKLADOVOU DESKU A ASI PRO LETOŠEK SKONČÍME. ALE NA JAŘE SE K NÁM MŮŽETE TAKÉ PŘIDAT...**

kový blok kurzu byl rozdělen na praktickou a teoretickou část. Kaplani byli školeni v nejdůležitějších otázkách lékařské etiky, psychopatologie, pastorální teologie se zvláštním důrazem na práci s chronickým a umírajícím pacientem, ale také na pastoraaci uvnitř specifického prostředí zdravotnických zařízení. Praktickou část jsme absolvovali ve Fakultní nemocnici v Motole a v Ústřední vojenské nemocnici v Praze

AKTUALITY Z MORAVY

VILÉMOV

30. srpna uspořádalo občanské sdružení Pravoslavná akademie Vilémov již v pořadí 8. ročník Dne modliteb za ochranu Božího stvoření, jehož součástí byla sv. liturgie. V rámci dne odezněly přednášky o nutnosti změn životního stylu, o životním stylu a o dopadech současného životního stylu na životní prostředí a třetí svět (Česko proti chudobě a Férový obchod), zamyšlení o životě v pravoslavných poustevnách a monastýrech. Ke všem příspěvkům proběhla diskuse. Závěr dne modliteb za záchranu Božího stvoření patřil vernisáži výstavy karikatur s ekologickou tematikou od Rudolfa Josefa Schmuckleho z rumunského Sibiu a pozoruhodnému flétnovému koncertu sestry Kratochvílové.

Kopuli věže chrámu Zesnutí přesvaté bohorodice dala letos nově natřít vilémovská pravoslavná církevní obec vedená o. Mgr. Arkadijem Skibinským. Nové nátěry se mohly realizovat díky finančnímu příspěví Ministerstva kultury, které zprostředkovala Olomoucko-brněnská eparchie. O. Arkadius i touto cestou děkuje Úřadu eparchiální rady za vyřízení dotace a všem, kdo se na zdárném provedení opravy jakkoliv podíleli.

ŠUMPERK

Na žalmistu v chrámu Sv. Ducha v Šumperku byl dne 12. října slavnostně postřižen olomoucko-brněnským arcibiskupem Simeonem bratr Ing. Mikhaylo Podlevskyy, který

patří k těm dříve narozeným. Přejeme bratru Podlevskému v jeho pokračující službě v církvi hodně sil duševních i fyzických. Na mnohá a blahá léta!

BRUNTÁL

Chrámový svátek Přesvaté Bohorodice Pomáhající 16. listopadu oslaví pravoslavná církevní obec v Bruntálu. Pozván sloužit archierejskou sv. liturgií je arcibiskup olomoucko-brněnský Simeon.

O ČEM JEDNALA EPARCHIÁLNÍ RADA

Eparchiální rada olomoucko-brněnské eparchie na svém řádném zasedání dne 16. 9. 2008:

Projednala a schválila rozdělení okružních protopresbyterátů s vymezením hranic působnosti jednotlivých církevních obcí.

Projednala a schválila termín konání řádného Eparchiálního shromáždění 2008 a určila podmínky pro vyslání delegátů z církevních obcí.

Vzala na vědomí zprávy o činnosti některých svých odborů.

Vzala na vědomí uzavřenou smlouvu o pronájmu mezi PBF v Prešově a Olomoucko-brněnskou eparchií Pravoslavné církve.

Vzala na vědomí současný stav domu eparchie, provedené opravy za loňský a letošní rok a plán nutných oprav v domě pro letošní rok.

Projednala aktuální problémy některých církevních obcí.

Řádné eparchiální shromáždění olomoucko-brněnské pravoslavné eparchie se uskuteční v den státního svátku 17. listopadu a bude zahájeno sv. liturgií v Chrámu sv. Gorazda v Olomouci. v 8:00 hod. Zahájení samotného jednání je naplánováno na 10.00 hod. Duchovní a delegáti všech církevních obcí jsou žádáni, aby se shromáždění zúčastnili.

EVA JURIGOVÁ

DĚTI A MLÁDEŽ NA MORAVĚ

Zatímco příroda se ukládá k zimnímu spánku, odbor péče o mládež Olomoucko-brněnské eparchie se pokouší dokázat, že nejsme medvědi, abychom se probudili až na jaře. Společně se spráteletými skauty z města Vidnavy jsme pro naše děti uspořádali hry na námět knížek Jaroslava Foglara Záhada hlavolamu a Stínadla se bouří. Dětem se to

velmi líbilo a nadšeně se dožadovaly dalších soutěží.

Samozřejmě jsme sloužili také sv. liturgii v bývalém německém kostele, který je nyní využíván pouze sporadicky. Vidnava byla kdysi významné a krásné město, nyní bohužel poněkud chátrá.

DIÁKON MOJMÍR KRÍŽ

STÍNADLA VE VIDNAVĚ

Není snad mezi dnešními čtyřicátníky takový, který by se při vyslovení slova Stínadla nezachvěl. V tomto slovu je zkoncentrováno tajemství s dobrodružstvím, bezeslovná píseň Vontů s ježkem v kleci, zvony Dunivé Kateřiny s tichem Rozdělovací třídy. Kdo nečetl Foglarovu trilogii o tajemství Tleskačova létajícího kola, tak těžko porozumí našim pocitům, když jsme byli poprvé v roce 2004 pozváni mikulovickými skauty, abychom s nimi ve Vidnavě hledali ježka v kleci. Tato akce se koná vždy na konci měsíce října v křivolakých uličkách starobylého města Vidnava, ležícího kdysi na hranici s Polskem. Foglar by si nemohl snad vybrat lepší místo pro své hrdiny. Co tam na nás vždy čeká – dva opuštěné kostely, plné pavučin, holubů a netopýřů. Bývalý kněžský seminář s obrovskou ohrazenou zahradou. V semináři celý labyrint chodeb, místností, nekonečných sklepních prostor a neskutečná půda plná trámů. A hlavně množství úkolů, které musíme plnit abychom se ke kýženému cíli dostali. Když k tomu připočteme mlhu a tmou, neboť pro ježka v kleci se vyrazí až vyjdou první tři hvězdy, tak je jasné že si nás Vidnava musela získat. Letos jsme tam byli již počtvrté a mezi čtyřiceti skauty jsme rozhodně nepatřili k nejhorším. V předchozích letech jsme ježka dokonce třikrát získali, což svědčí o tom, že pravoslavné děti mají smysl pro dobrodružství a jsou schopni velkých výkonů. Díky za to především patří dlouholeté skautské organizátorce Majce Halodové, protože připravit každoročně Stínadla tak, aby byla pokaždé jiná, není snadné. O to více jsme rádi, že na letošní paschu se sestra Halodová sjednotila s pravoslavnými a tak můžeme využívat její bohaté zkušenosti i na našich akcích. Již teď se těšíme na

příští rok na nekončící Stínadla, kdy se opět budeme muset poprat s Vonty, ale především se strachem, nevírou ve vlastní síly a s únavou. Ale věřte, že rozzářené oči nejen dětí za tu námahu stojí. Žlutý kvítek bude stále naší barvou.

ZA ODBOR PRO DĚTI A MLÁDEŽ
O. JOSEF KRATOCHVÍLA

TOHLE JE DŮKAZ, ŽE O. DUŠAN A MAJKA HALODOVÁ SKUTĚČNĚ VYLEZLI S DĚTI MI NA SKÁLU NA VENUŠINÝCH MISKÁCH.

TEOLOGICKÁ KONFERENCE V PRAZE

10. výročí autokefality naší pravoslavné církve

Dne 29. listopadu si naše místní pravoslavná církev připomene 10. výročí získání autokefality od cařihradského patriarchátu. K tomuto výročí se také připravuje teologická konference v Praze, která se bude konat v Karolinu, v historických prostorech Univerzity Karlovy od 28. listopadu.

Konference se bude zabývat také otázkami postavení konstantinopolského patriarchátu v pravoslavné církvi. Toto významné setkání teologů modlitebně zahájí metropolita Kryštof.

Více aktuálních informací najdete na portále www.hlaspravoslavi.cz

VELKÝ SVÁTEK V LITOMĚŘICÍCH

Když zavítá do církevní obce biskup a slouží archijerejskou liturgií, je to pro věřící vždy velký svátek. V Litoměřicích mohli uvítat hned tři hierarchie naší místní církve.

V den státního svátku dne 28. září 2008 se konala archijerejská liturgie v chrámu sv. Václava v Litoměřicích. Zúčastnilo se jí velké množství věřících a duchovních z blízka i daleka. Bohoslužbu řídil metropolita Kryštof za účasti arcibiskupa olomoucko-brněnského Simeona, který pronesl hluboké a velmi procištěné kázání, a biskupa michaloveckého Jiřího. Po díkůvzdání, vладыka metropolita Kryštof požehnal přítomným a obdaroval je ikonkami sv. Serafima Sarovského, které byly posvěceny přímo u ostatků světce.

Po archijerejské liturgii se konalo díkůvzdání, které si objednala sestra Libuše Pipková jako po-

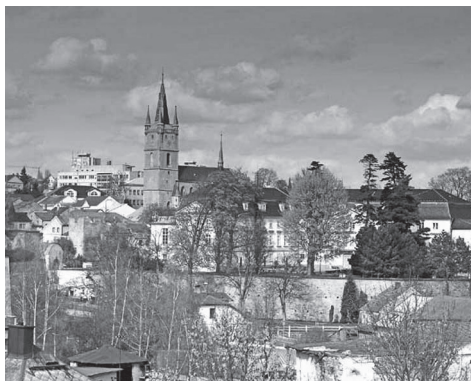
děkování Bohu za úspěšně složené státní zkoušky a ukončení studia teologie. Biskup Jiří oddal v chrámu sv. Václava žalmistu Pavla Hempela a Jolanu Annu.

Po bohoslužbě vладыka metropolita Kryštof spolu s arcibiskupem Simeonem, igumenem Kosmou a archimandritou Markem, duchovním správcem chrámu sv. Václava v Litoměřicích, navštívili místní hřbitov. Arcibiskup Simeon zde vykonal panychidu u hrobu bývalého duchovního správce a zakladatele pravoslavné obce v Litoměřicích protojereje Jana Tichého a jeho choti Zdeňky, který byl jeho příbuzný.

SVÁTEK SV. ROSTISLAVA V TACHOVĚ

V Tachově v západních Čechách se v den státního svátku 28. října 2008 konala oslava chrámového svátku sv. Rostislava spojená s díkůvzdáním za Československý stát. Již po sedmé se jej zúčastnil metropolita Kryštof spolu s duchovenstvem a věřícími z Tachova a okolí.

V rámci kanonického teritoria Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku je v Tachově nejzápadněji situovaný oltář zasvěcený sv. knížeti Rostislavovi. Obětavý duchovní správce Milan Horvath před lety založil tuto bohulibou slavnost, která se stala již tradicí. Duchovní a věřící se nejen modlí spolu v chrámu, ale slavnost každoročně pokračuje také společnou trapézou.

INSPIRACE NA HOŘE ŘÍP

Na den státního svátku 28. října 2008 a den 90. výročí republiky připravila Ekumenická rada církve v ČR již 2. ročník ekumenického setkání, které bylo spojeno i s přímým přenosem České televize. V tento den zahájila ale Říp mystická mlha tak hustá, že horu nebylo vůbec vidět. Chlad, sychravé počasí a neustálé mrholení odradil mnohé, a proto se zde sešli převážně organizátoři a účinkující. Pro poutníky byl totiž připraven opravdu velmi bohatý program a na „náměstíčku“ parkoviště pod horou bylo připraveno vše: počínaje širokou nabídkou služeb, výrobků, DVD, literatury i nápadů, které prezentovaly jednotlivé církve ve svých stáncích – až po rozmanitou nabídku občerstvení, otevřenou scénu s kulturním programem (křesťanské divadlo, hudba) a řadu her pro děti a mládež včetně kreativních dílen. Jedním slovem: tržiště možností křesťanů – prezentace církevního života (charity, sociální práce, školy, nakladatelství, křesťanské akademie apod.), výrobky chráněných dílen, výrobky férového obchodu, knížky, občerstvení, velký stánek Domu Bible a mnohé další. V rotundě sv. Jiří na vrcholku hory se nepřetržitě četla Bible.

Ve stejný den si Pravoslavná církev připomněla svátek sv. Rostislava, knížete velkomoravského – letos v Tachově. Metropolita Kryštof musel zvládnout velmi náročný program: dopoledne oslavil svátek v Tachově a již ve 14 hodin četl z Pisma svatého v přímém přenose České televize z hory Říp. Vладыka Kryštof potom pozdravil Pravoslavnou akademii Vilémov a prohlédl si také nové projekty humanitární pomoci, záchranářské systémy a mobilní čističky vody společnosti Krofta Uniservis, s.r.o., která úzce spolupracuje právě s Pravoslavnou akademií Vilémov. O ekologické projekty projevil spontánní zájem zástupci dalších církví, a tak navzdory počasí, zavládla pod Řípem tvůrčí atmosféra křesťanské spolupráce a pomoci. A i když poutníků bylo opravdu málo (ale našli se stateční!), byla to skvělá příležitost k tomu, abychom se nechali inspi-

rovat i tím, co dělají ostatní křesťanské církve. Právě na poli ekologie, sociální a hospicové péče, v oblasti humanitární pomoci bychom se měli naučit spolupracovat a kooperovat. O projektech Pravoslavné akademie Vilémov se podrobněji zmíníme v příštím čísle.

CHRÁM SV. MICHALA V PRAZE

18. října po vysvěcení chrámu sv. Michala v Kinských sadech následovala archijerejská liturgie, které se zúčastnilo dvanáct duchovních a velké množství věřících. Zpíval rumunský pěvecký sbor z Aradu a po bohoslužbách uspořádal rumunský chargé d'affaires Dan Balanescu na velvyslanectví v Praze pro účastníky svěcení přátelské setkání.

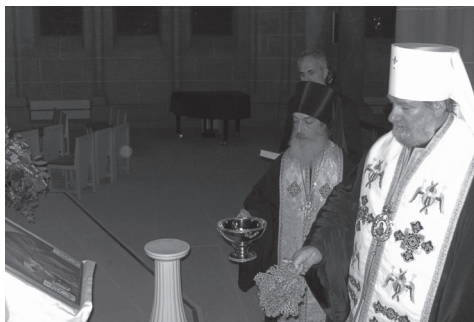
Již o týden později v sobotu zde sloužil rumunskou svatou liturgií o. David Dudáš pro rumunské bratry a sestry žijící u nás. Rumunské bohoslužby i s rumunským zpěvem se budou konat každých 14 dní, vždy od 11 hodin. Ačkoliv 8. listopadu přišlo, přesto se na Petřín vydalo více než 30 rumunských věřících, aby oslavili chrámový svátek

sv. Michala podle nového stylu. Rumunskou svatou liturgií doprovodili krásným zpěvem. V neděli by měl být chrám zpřístupněn veřejnosti od 10:00 do 16:00 hod.

Nákladná a velmi složitá rekonstrukce jeho exteriéru bude pokračovat v příštím roce. V chrámu je totiž na zemi jen udusaná zem a osvětlují ho jen svíce, není zde totiž zaveden elektrický proud.

21. listopadu bude archijerejskou liturgií v den chrámového svátku podle starého stylu sloužit vladyka Kryštof. Přijďte se i Vy podívat na tento půvabný svatostánek, nebo si ho alespoň prohlédněte "virtuálně" na našem portále www.hlaspravoslavi.cz

VLADYKA METROPOLITA KRYŠTOF VE ŠVÝCARSKU

Vladyka metropolita Kryštof ve dnech 29. až 31. října 2008 navštívil na základě pozvání Státní univerzity v Bernu Švýcarsko. Přednášel na setkání křesťanů v Zurichu o významu spolupráce církví v minulosti, současnosti a problematice současného mezicírkevního dialogu. V historické budově Bernské univerzity přednesl v pátek dne 31. 10. 2008 vladyka Kryštof akademickou přednášku na téma „Křesťané v ateistickém prostředí“. Po ní následovala diskuse, kterou otevřel profesor Dr. Urs von Arx, vedoucí odboru Křesťansko-katolické teologie.

Dne 31. října 2008 metropolita Kryštof světlí spolu s biskupem Lavrentijem pamětní desku sv. Nikolaji Velimirovičovi v katedrále v Bernu, kde světec na počátku 20. století studoval.

Z PROGRAMU METROPOLITY KRYŠTOFA VLADYKA S POMOCÍ BOŽÍ HODLÁ:

ČTVRTEK 4. PROSINCE

▶ v 9⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou liturgií v chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice Na Olšanech v Praze 3

SOBOTA 6. PROSINCE

▶ v 9⁰⁰ hod. oslavit archijerejskou liturgií spolu s arcibiskupem Simeonem a monaškami chrámový svátek kaple monastýru Zesnutí přesvaté Bohorodice ve Vilémově

NEDĚLE 7. PROSINCE

▶ v 10⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou liturgií v chrámu sv. Kateřiny v Milovicích

STŘEDA 10. PROSINCE

▶ v 6⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou liturgií v seminární kapli sv. Jana Teologa na PBF PU v Prešově

SOBOTA 13. PROSINCE

▶ v 10⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou liturgií v chrámu Narození přesv. Bohorodice v monastýru sv. Prokopa Sázavského v Mostě

NEDĚLE 14. PROSINCE

▶ v 10⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou liturgií v chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice Na Olšanech v Praze 3

ČTVRTEK 18. PROSINCE

▶ v 16.30 hod. sloužit celonoční bdění před svátkem sv. Mikuláše v kapli jemu zasvěcené v Rooseveltově ul. 29 v Praze 6 – Bubenči

PÁTEK 19. PROSINCE

▶ v 9⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou liturgií ve skitu sv. Mikuláše na hoře Aberg v Karlových Varech

NEDĚLE 21. PROSINCE

▶ v 10⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou liturgií v chrámu sv. Mikuláše v Lesné

STŘEDA 24. PROSINCE

▶ v 23⁰⁰ hod. sloužit jitní bohoslužbu v chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Hořovičkách

Vladyka metropolita Kryštof rozmlouváb 28. 10. 2008 na hoře Říp s ing. arch. Taťánou Tsoumasovou a p. ředitelem Petrem Kroftou o projektech humanitární pomoci a zachranářských systémech (mobilních čistících vody a alternativních zdrojích elektrické energie), které připravuje Pravoslavná akademie ve spolupráci s firmou Krofta Uniservis.

ČTVRTEK 25. PROSINCE

▶ v 9.30 hod. sloužit slavnostní archijerejskou liturgií v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici 9a v Praze 2 a poděkovat při ní za svátost kněžství, udělenou mu v tomto chrámu před 34 lety

NEDĚLE 28. PROSINCE

▶ v 10⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou liturgií v chrámu Zesnutí přesv. Bohorodice Na Olšanech v Praze 3

ÚTERÝ 30. PROSINCE

▶ v 9⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou liturgií v chrámu Zesnutí přesv. Bohorodice Na Olšanech v Praze 3, po ní vykonat panychidu za zesnulého vladyku metropolitu Doroteje u jeho hrobu

PROSÍME LASKAVĚ ČTENÁŘE
O FINANČNÍ PODPORU NAŠEHO ČASOPISU

SVÉ DARY ZASÍLEJTE NA VLASTNÍ ÚČET
HLASU PRAVOSLAVÍ v češtině

Raiffeisenbank, a.s.
č.ú. 5011103614/ 5500

pro převod ze zahraničí
IBAN CZ285500000005011103614

POKUD CHCETE ZASÍLAT ČASOPIS,
OBJEDNEJTE HO NA ADRESE
Pravoslavná církev v českých zemích
Dělostřelecká 1
160 00 Praha 6
k rukám m. Heleny Novákové
tel. 224 315 015

nebo e-mailem:
redaktor@hlaspravoslavi.cz
prostřednictvím sms
na čísle 775 378 231

Příspěvek na tisk jednoho čísla činí
v roce 2008 podle současné ceny za tisk
24 Kč + poštovné

Celoroční předplatné za 1 číslo
činí 288,- Kč + 154,- Kč poštovné
celkem 442,- Kč

**Za všechny vaše
příspěvky i dary vám
ze srdce děkujeme!**

VYDÁVÁ PRAVOSLAVNÁ CÍRKEV V ČESKÝCH ZEMÍCH
S POŽEHNÁNÍM +KRÝSTOFA,
ARCIBISKUPA PRAŽSKÉHO A METROPOLITY
ČESKÝCH ZEMÍ A SLOVENSKA

Číslo 11/2008 ročník LXIII

DĚLOSTŘELECKÁ 7
160 00 PRAHA 6
P.O. BOX 655, CZ-111 21 PRAHA 1
E-MAIL: REDAKTOR@HLASPRAVOSLAVI.CZ
WWW.HLASPRAVOSLAVI.CZ

REGISTRACE
MK ČR E 248

ŠÉFREDAKTOR
PhDr. SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ
KABOSOVA@SEZNAM.CZ
TEL. 775 378 231

ZÁSTUPCE ŠÉFREDAKTORA
MgA. KYRIL BOČKAREV

ODPOVĚDNÝ REDAKTOR RUSKÉ PŘÍLOHY
JEREJ MGR. OLEG MACHNĚV
OLEGM@POST.CZ
TEL. 737 755 651

EDITOŘI
ARCHIMANDRITA ThDr. MAREK KRUPICA, Th.D.
DIÁKON MGR. HANUŠ NYKL
MGR. ROMAN JURIGA
JEREJ DAVID DUDÁŠ

REDAKCE
OSVĚTA A PRAVOSLAVNÁ DUCHOVNOST:
PhDr. JAKUB JÍŘÍ JUKL,
MGR. EVA ŠUVARSKÁ, JEREJ MGR. JAN TÝMAL
PRAVOSLAVNÁ MLÁDEŽ: LIBUŠE PÍPKOVÁ, Di.S.
OLOMOUCKO-BRNĚNSKÁ EPARCHIE: EVA JURIGOVÁ

SPRÁVCE PORTÁLU HLASPRAVOSLAVI.CZ
DALIBOR JAN KOČÍ

JAZYKOVÁ ÚPRAVA
PhDr. MARTA HOLMANOVÁ

GRAFIKA
TOMÁŠ LANGER

ADRESA PRO ZASÍLÁNÍ PŘÍSPĚVKŮ:
SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ,
U ZELENÉHO PTÁKA 12, 148 00 PRAHA 4

REDAKCE SI VYHRÁŽUJE PRÁVO NA PŘÍPADNÉ ÚPRAVY ČI KRÁCENÍ
ZASLANÝCH PŘÍSPĚVKŮ. REDAKCÍ NEVYŽÁDANÉ RUKOPISY, FOTO-
GRAFIE A KRESBY SE NEVRACEJÍ. AUTORSKÉ ČLÁNKY, PŘEKLADY
A FOTOGRAFIE JSOU DAREM CÍRKVI A AUTÓŘI SI NENÁROKUJÍ AUTOR-
SKÝ HONORÁŘ VE SMYSLU AUTORSKÉHO ZÁKONA. OTIŠTĚNÉ MATE-
RIÁLY NELZE ROZŠÍŘOVAT BEZ SOUHLASU REDAKCE NEBO AUTORA.

SETKÁNÍ NEJVYŠŠÍCH PŘEDSTAVITELŮ PRAVOSLAVNÝCH CÍRKVÍ VE FANARU V TURECKU

*Setkání nejvyšších představitelů pravoslavných církví ve Fanaru (Istanbulu) v Turecku.
podpis společného poselství pravoslavných hierarchů*

V PŘÍŠTÍM ČÍSLE SE MŮŽETE DOČÍST:

ROZHOVOR S IGUMENEM KOSMOU
S ING. ARCH. TAĀŤANOU TSOUMASOVOU O PRAVOSLAVNÉ
AKADEMII A PROJEKTU HOSPICU V KARLÍNĚ
KLÁŠTER KYKKOS NA KYPRU

KYPR OČIMA POUTNÍKŮ
O SMRTI A VZKŘÍŠENÍ
PRAVOSLAVNÝ SOCILOGICKÝ VÝZKUM V USA
A MNOHÉ DALŠÍ

FOTOREPORTÁŽ ZE SVĚCENÍ CHRÁMU V ROKYCANECHECH 27.ZÁŘÍ 2008

